

4/2007

KNIŽNÍ ZNIAČKA

SPOLEK SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS

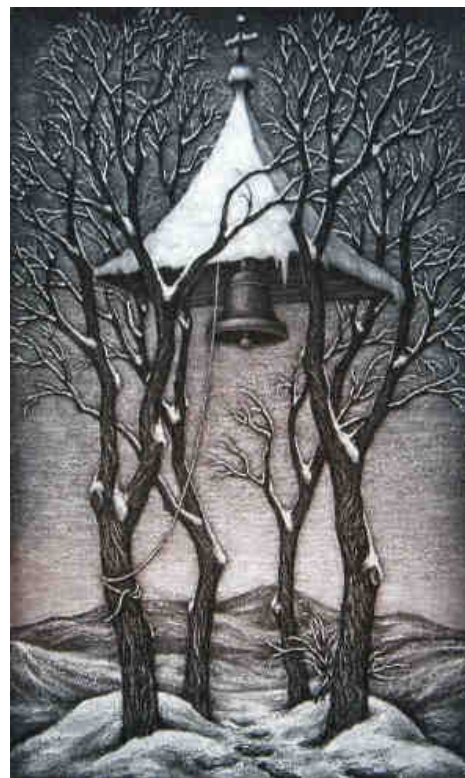
POSLEDNÍ ZAPADLÝ POETICKÝ ROMANTIK

(K šedesátým narozeninám Petra Melana)

Zima. Vánice žene divoké hordy vloček ze stráně, zahrada se krčí pod duchnou sněhu, v jizbě tak milo, teplo, oheň v krbových kamnech vesele praská, rudé plameny olizují polena. U pracovního stolu nedaleko okna sedí muž plný síly, dívá se na tanec vloček a rukou hladí čistou měděnou desku. V hlavě se rojí myšlenky: tady nakreslím stoletý strom, pod ním se bude vyjímat hezký posvátný sloup a jaro, jaro svou veselou barevností rozsvítí celý obzor! Zasněný poslední poetický romantik, akademický malíř a grafik Petr Melan, odchovanec Vysoké školy uměleckopřemyslové v Praze, nic nedbá na zimní vánici a pouští se do práce. Mistrná kresba se pomalu objevuje na temném podkladu, čar přibývá, profesor Zdeněk Sklenář by měl ze svého žáka určitě radost. Zatímco mnohý se nechal zlákat vidinou laciných abstraktních fíglů, které se rychle provádějí a dobře prodávají hlupcům, Petr Melan zůstává věrný svým romantickým námětům, nestydí se za reálnou kresbu, kterou obohatil o snové prvky a sugestivní nadsázku.

Jeho publikum se těší na každý grafický lístek, věrní obdivovatelé oceňují dokonalé kompoziční ztvárnění, obdivují jistou ruku, poeticky laděnou přírodu... „Pěťo, prohrň, prosím tě, cestičku k silnici, nebo se odtud nedostaneme na nákup!“ Milý hlas manželky, pracující u druhého stolu, vrátil zasněného tvůrce do všední reality a grafik vyskočil od stolu, doprovázen věrnou psí přítelkyní Adélkou, aby se radostně zhostil úkolu.

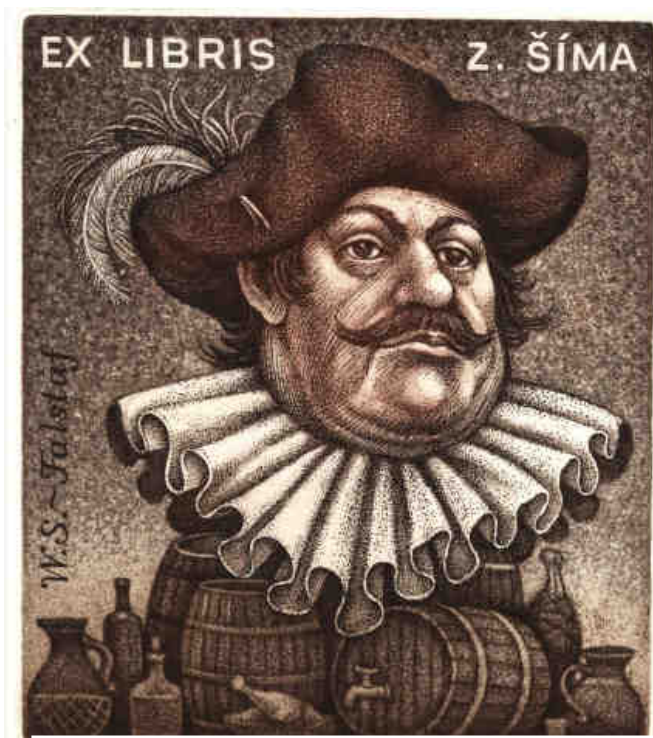
V zimních botách, s šálou na krku a obalen teplým vařákem prohrnuje sněžnou lopatou třiceticentimetrovou vrstvu sněhu, bílá záplava létá na obě strany a psí slečna s radostí chytá bílé vločky. Čelo se zapotí, ruce pálí, ale cestička je krásně prohrabaná

Petr Melan, C3+C5, 2005

až k silnici. Hotovo. Petr oprašuje bundu, oklepává boty, v kuchyni voní něco dobrého, sbíhají se sliny, Adélka vesele štěká.

Znovu se posadil k pracovnímu stolu a přemýšlí, jaký motiv zvolí pro letní krajinu. Myšlenky se vzdalují a před očima se zjevil jiný cyklus, ve kterém zachytil čtvero ročních období. Vzpomíná na dubnovou pohodu, kdy čarodějnice usedaly na svá košťata a zkušená ježibaba řídila kurs létání začínajících učednic. Jasně vidí před očima tu mladou okatou novicku, která má hlavu plnou jiných myšlenek než létání, vždyť se jí blůzka začíná hezky zaoblovat, ale babice jí nedá pokoj.

Petr Melan, Falstaff, C3+C5, 2003

Léto: horké léto, voňavá tráva, nahá žena vystavuje na odiv své vnady, přeci tu nikdo není. Jen zlaté paprsky osahávají jemnou pleť, dva vyzývavé kopečky i houštinu kdesi v údolí. Jen slunce a zvědavý malíř, a teď se při vzpomínce usmívá. Jednotlivé listy, velké i malé i ty s krátkým textem exlibris a jménem budoucího majitele mu defilují před očima a umělec si najednou připadá jako stvořitel, když oddělil tmou od světla, vodu od země a stvořil ptactvo nebeské a havěť pozemskou a bylo to dobré. I on má pocit, že jeho grafické listy, nesoucí pečeť dokonalosti a vyleptané s důkladností jemu vlastní, jsou dobré, když dovedou potěšit tolik sběratelů a milovníků krásného umění.

Ještě jednou se myšlenky rozletěly až k loňskému podzimu, kdy zpracoval na kovových deskách slavnou bitvu tří císařů u Slavkova. Děla jsou připravena k palbě, dým z nedalekých hořících domů zahalil oblohu, vojska jsou sešikována, bubny duní, prapory vlají a vojáci tuší tu hroznou pohromu. Napoleon ví své a jen rudé slunce ozařuje scénu budoucího boje. Kolik diváků si povšimne přesného oblečení a vybavení vojáků, snad znalci, nebo i laik? Kolik odborníků ocení hodiny studia, které předcházely realizaci jednotlivých listů? Výsledek? Ano, jsme účastníky krvavé bitvy, krajina je ponurá jako tenkrát, kov zbraní se leskne, šiky jsou seřazeny. Ano, dobrá práce. Už jedou, už se ozvala palba z děl a křik vojáků...

„Péťo, copak nevidíš tu hrůzu venku? Dojdi pro koš dřeva a odházej sněh z auta a prohrň tu cestu, vítr už zase zavál cestičku, a pospěš si, bude oběd!“ Adélka vyskočila, vesele štěká a Petr Melan, grafik a malíř, odložil pracovní rydlo a vyšel do nepohody.

„Zatraceně, kdy už ta vánice přestane, hrom do toho sněhu, čert vem romantickou idylku venkova! Tak zaklel poslední zapadlý poetický romantik

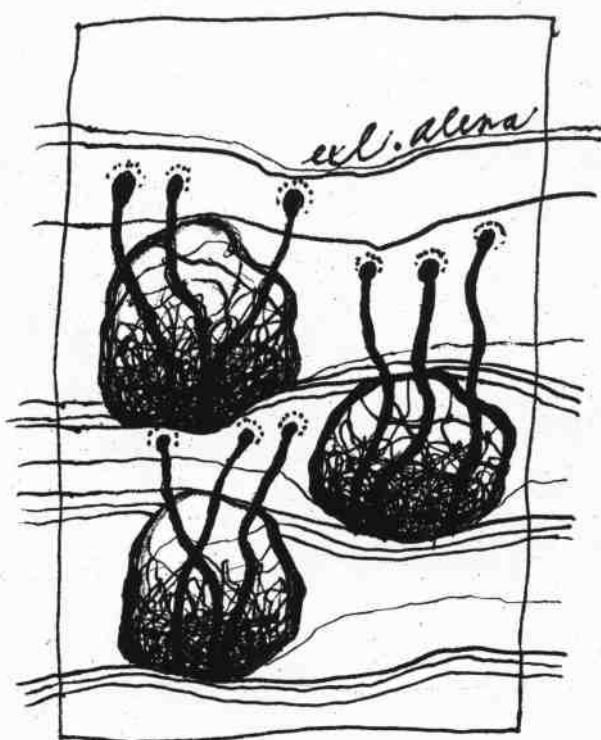
v Čechách, popadl lopatu a sníh létá na všechny strany, Adélka vesele poskakuje a absolvent VŠUP z roku 1975 se smířil s osudem.

Chalupáři dobře vědí, že po zlé zimě přijde jaro a létající čarodějnice a sekání zahrady, žáby budou kuňkat u rybníka a krásné slunce pohladí tváře a bude líp. Petr by tu chalupu a romantiku nevyměnil ani za deset vyznamenání od ředitele Národní galerie v Praze. Věřte mi.

Karel Žižkovský

NAŠI LETOŠNÍ JUBILANTI III. část

Přímou cestu k umění si vyvzdoruje jen ten, kdo o něm jako o své metě předem ví. **ALENA LAUFROVÁ** (55) věděla, co ji čeká už v dětství; k dovednostní přípravě jí musela postačit LŠU s návštěvami večerních kurzů v Praze, kde se narodila 10. 8. 1952. A pak už studovala na VŠUP v Praze (1970-1976) v ateliéru ilustrační a užité grafiky (Zdeněk Sklenář, Jiří Anderle) a ještě absolvovala v ateliéru propagační grafiky u Evžena Weidliche. V několika následných vývojových a stylově jednoznačných etapách se věnovala ilustracím básnických sbírek (Hrubín, Nechvátal, Holan), výtvarně doprovodila i Robinsona Jefferse. Samostatně vystavovala v síni Umění-Knihy (1978) a pokračovala v dlouhé sérii účastí, od chrudimského exlibris přes Amsterdam a Interart v Poznani – až po retrospektivu v Prostějově. Jako grafička se trvale vyjadřuje vlastní kombinací suché jehly s leptem, a to v tlumeném tónování, což charakterizuje její volné grafické listy, např.

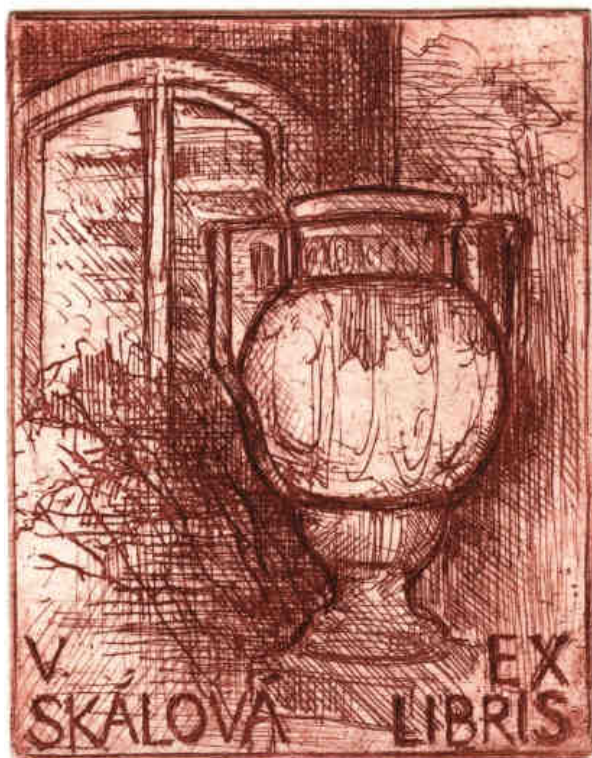

Alena Laufrová

s pražskými motivy. Zvláště pak v desetiletí práce na Poctách velkým osobnostem (Braunerová, Kafka, Klee, Mácha, Němcová, Martinů, Seifert a Woolfová (1971-1982), do níž absorbuje rozporuplné stránky jejich profilu spolu s formotvornými prvky stavby jejich díla – a zmocňuje se i jejich podobizny. Ve volné grafice řazené do stále obnovovaných cyklů o předjaří v přírodě, kdy sahá až na samé sebezpytné dno, rozevívá soutěsku stromu života, aby šla ruku v ruce s dvojicí zamilovaných a ještě zachytila toho, kdo hodlá utonout v osamění. Z posledních výpovědí uvedme výmluvné názvy: Vztahy, Souznění, Doteky, Prolínání, Krajiny I-XII, a opusy zveřejněné na výstavě Duchovní rozměr grafiky (Hollar 2002). Alena Laufrová jde za světlem a tomu se musí podvolit i materiál – pracuje v měkkém podloží narušeného papíru v slepotisku s tiskařskou barvou, pastelkou a tuší (Hry, Křehký plod). Téměř

třicet let si hledí knižní značky (obesílá České exlibris v Galerii „d“ (1981), mj. výstavu v Sint Niklaas, od jejíhož zakončení je vyhledávanou autorkou na světových přehlídkách v oboru exlibris. Doma k těm „objednaným“ patří dedikace Rostislavu Vaňkovi (Zpomalená ulita – 2002), Milanu Humplíkovi (Kupky sena) a zadavateli Zdeňku Šimovi z Kladna (Počítačový motiv – 2005-6). Technikou souvisí tvorba exlibris s hlavní grafickou tvorbou. I na exlibris ulpívá myšlenkové prizma lineárního grafismu Aleně Laufrové vlastní, třebaže pro osobní jubileum jsou provedena perokresbou (I-VIII – 2007), což je signálem pro spolučleny v SSPE. Alena Laufrová je členkou SČUG Hollar a zastává v jeho působení navenek názor individuálního práva in continuo. Od roku 1977 je rovněž členkou SSPE

Roky dětství jsou mezníkem rozhodování nebo jím také nejsou. **MARKÉTĚ KRÁLOVÉ** (55) se poštěstilo nalézt porozumění u matky a vedle ní u tehdy známé spořilovské kantorky kreslení na devítiletce Libuše Vraštilové a pak na gymnáziu (Nad Kavalírkou) v Praze. Následovala studia na VŠUP v Praze v ateliéru grafiky a ilustrace (1972-1977) u Zdeňka Sklenáře, která v roce 1978 dokončila u Jiřího

Markéta Králová, C3, 2006

Mikuly. Na škole ji ovšem do tajů hlubotisku zasvětil především Jiří Anderle. Ovšem již tehdy si prosadila své téma – nejposlednější věci z prosté přírody, jejich zrod a zánik – a u toho zůstala až dosud. V nejjemnějších polohách kresby krajiny z okolí Kunštátu a na Prostějovsku se stalo, že u jejích leptů s významotvornou šrafurou se začalo právem mluvit o symptomu příjemných pocitů. Při výsledném soutisku desek nemohla být opomenuta součinnost s bratry Dřímaloými. O svých námětech z krajinných reálií říká: „Postupně je řadím do celků, které samy o sobě představují snad záznam času.“ Proto si jako málokdo z lidí přicházejících do lesa uvědomuje délku stínů v polehlých travinách, ohroženou květenou mezi civilizačním šrotem či vzlétající pírkou pod projasněným nebem. Jako ilustrátorka upoutala v soutěžích o Nejkrásnější knihu (Cena za knihu Třináct baladických próz – 1982) a od té doby se stala současně vyhledávanou vystavovatelkou svých mnohačetných kreseb a grafik v Praze a hlavně na Moravě při prosazování profesionální výtvarné kultury. Jejímú naturelu je samozřejmě blízká bibliofilie a její zveřejňování na tématických přehlídkách (Exlibris – Comenis – 1991). Sběratelé exlibris u nás i v zahraničí oceňují autorčin vybraný cit a smysl pro příkladné provedení krásného tisku v oblasti drobné grafiky. Je členkou SSPE a SČUG Hollar.

Miroslav Kudrna

KARLOVY VARY 2007

V sobotu 6.října 2007 jsme si opravdu brzy ráno přivstali a vypravili se na cestu za našimi milovanými exlibris na sjezd do, pro nás vzdáleného, lázeňského města Karlovy Vary. Když jsme tam z Pardubic dorazili, již si podzimní slunce hrálo se stíny a barvami zvolna se k zimnímu spánku chystajících stromů. Architektura lázeňských domů připomínala pečlivě provedené cukrářské výrobky a nám sběratelům už se sbíhaly sliny na grafické pochoutky, které zde na nás nepochybně čekají.

Na první pokus jsme našli parkoviště hotelu Thermal a obtíženi taškami s listy určenými k výměně jsme se ocitli v kongreso-vém sále hotelu Thermal. Zřídili jsme svou výměnnou galerii u jednoho ze stolů a vrhli se do víru sjezdu. Prezentace, nahlédnutí do tašky se sjezdovými materiály – opravdu pěkný list karlovarského autora Eduarda Milky, vyzvednutí objednaných spolkových publikací a zakoupení krásného listu Jiřího Brázdy, návštěva u vydavatelů K. Žižkovského a J. Runštuka, setkání s uzdravujícím se Z. Šimou a jeho edicí Duo, letmá setkání s přáteli a kolegy a už dochází k prvním výměnám našich grafických pokladů. My sběratelé jsme zaplnili kongresový sál a také přilehlý menší sál – prostory to byly dostatečné, ale poněkud trpící nedostatkem světla. Za tu situaci nemohu vinit pořadatele, ale opět se mi (jako už po několikáté na těchto akcích) „udělal nápad“, že svou sběratelskou výbavu doplním náhlavní svítilnou, zvanou „čelovka“ a stanu se tak bystrozrakým mezi poloslepými. Tak snad příště.

Nebudu se chlubit, co všechno a s kým jsem vyměnil. Byl jsem spokojen - až do té doby, kdy jsme se, my pardubičtí, sešli na své pravidelné tříčtvrteční (3. čtvrtek v měsíci) schůzce v Pardubicích. Ano, vyměnil jsem hodně, ale co všechno mi ještě uteklo! Já vím, že to tak chodí, ale smiřuji se s tím jen nerad.

Nejen sbíráním jsme v Thermalu žili, prohlédli jsme si přímo v kongresovém sálu instalovanou výstavu soutěže žáků uměleckých škol, kterou SSPE letos uspořádal. Také jsem dal svůj hlas jednomu z mladých autorů, ale nestačilo mu to na ocenění diváků. Tuto akci, zaměřenou na oslovení budoucích výtvarníků, připravil, realizoval, uvedl a vyhodnotil a ocenění předal výtvarník a člen výboru SSPE Mgr. Martin Manojlín. Možná se povedlo zasít semínko zájmu o exlibris v mladých

SSPE 2007

KARLOVY VARY

Jan Kavan, C3+C5, 2007

hlavách tak, aby se mezi autory exlibris objevili další tvůrci. Některé studentské práce byly opravdu zajímavé, ale je před nimi ještě dlouhá cesta.

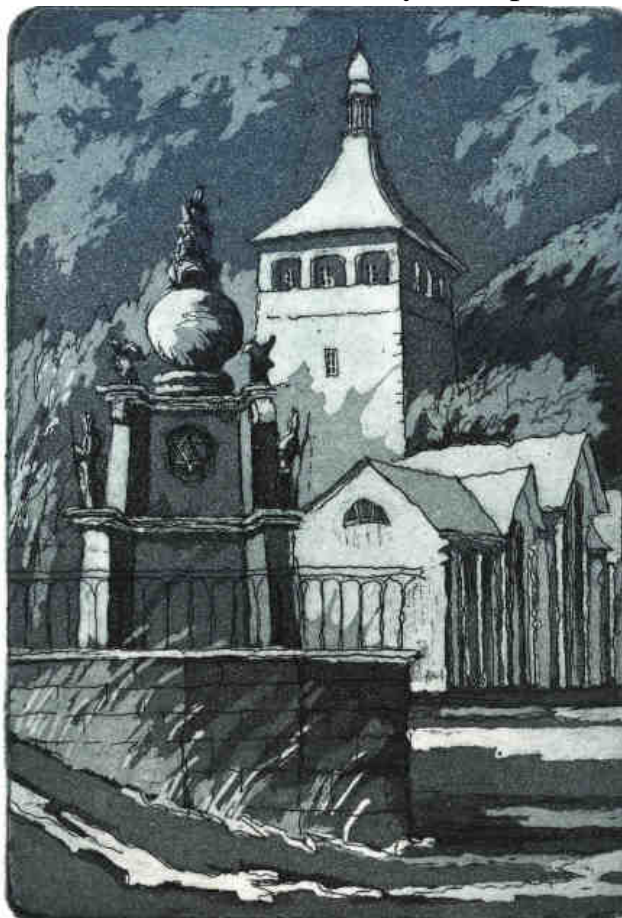
Opravdu skvělá a objevná výstava s názvem Druhý pohled – volná grafika a exlibris německy mluvících umělců v Čechách 1890-1938 - byla odpoledne zahájena v Galerii umění, kam nás vyhlídkovou trasou a s průvodcem zavezl autobus. Těch autorů tam bylo prezentováno 45. Každý byl zastoupen jednou velkou grafikou a několika exlibris. Opravdu úctyhodná práce! Ve sjezdových materiálech jsme měli přiložen obsáhlý barevný katalog této výstavy, který nám určitě bude platný při určování autorů exlibris z uve-dené doby.

Také bych rád zmínil další, již šestý Sborník pro exlibris a drobnou grafiku, který opět připravil Ing. Humplík. Paleta článků ve sborníku je opět velmi barevná. Dočteme se jak o našich oblíbených autorech, tak o autorech málo známých, o tiskařích – přímo o rodu uměleckých tiskařů, o sběratelích, o ediční činnosti sběratelů a úvahy o sběratelství. Na to všechno dojde, až přijdou ty kýžené dlouhé večery.

Nabídku pro aukci drobné grafiky v červeném salonku, která se konala navečer, jsem prostudoval, udělal si poznámky u položek, které bych rád vlastnil, vyzvedl si číslo, ale pak jsem se svou drahou polovičkou nechal přemluvit k návštěvě otevřeného termálního bazénu. K bazénu jsme vystoupali výtahem nahoru na vrch nad hotelem. Plavat ve venkovním bazénu a prohlížet si stuhu řeky Teplé, kolem které se pomalu rozsvěcely lázeňské budovy a světla stoupala budovami až k vrcholům, lemujícím údolím, a při plavání rozmlouvat s kolegy sběrateli – to byl pro mne velký zážitek.

K rautové večeři v Thermalu jsem byl předem skeptický (pokazil bych si skvělý dojem z bohatě sponzorovaného rautu v Uherském Hradišti) a neobjednal jsem si ji. Připravil jsem se tak sice o setkání s mnoha kolegy a přáteli, ale můj odhad potvrdili ti účastníci rautu, kteří se hladově nahnuli do restaurace, ležící o dvě ulice od „zlatého středu“ Karlových Varů, odkud jsme právě spokojeni odcházeli.

V neděli se ze sběratele stal vzorný manžel, rezignoval jsem na výměny a věnoval jsme se s ženou „vlastivědě“. Odjeli jsme přistaveným autobusem na hrad Bečov, opět s oním výborným průvodcem. Expozice relikviáře svatého Maura má skvěle udělaný scénář. V několika místnostech se seznámíte s obdobnými

Eduard Milka, C3+C5, 2007

památkami, s detektivním pátráním, které tuto památku objevilo, jejím stavem při objevení, následným restaurováním relikviáře a nakonec finále – se samotným relikviářem svatého Maura, působivě instalovaným. Při cestě zpátky do Karlových Varů jsme si svatosvatě slíbili, že se do tohoto kraje musíme v dohledné době podívat znovu a to alespoň na týden.

Odpoledne jsme se prošli kolem řeky Teplé, ochutnali něco z pramenů a navštívili kolonády. Tam jsme se také potěšili barvami hlubotisků na výstavě grafika Eduarda Milky. Chodili jsme po ulicích, prohlíželi si pěkné stavby, na některých vývěsních štítech jsme si opakovali azbuku, vyšli jsme na Jelení skok a na vyhlídku cara Petra I. (už asi od těch dob trvá zájem Rusů o toto město). Sluneční paprsky laskaly zdobnou architekturu lázeňských domů a hotelů. Prohlížel jsem si secesní štukování i řadu sochařských výzdob a obdivoval jsem práci tehdejších architektů, stavitelů, polírů a všech řemeslníků, jak dávali všechno své umění do stavby účelných a stále pěkně vypadajících domů. A to jejich umístění, stoupající ze dna údolí až k vrcholům strání přeplněných podzimními barvami, mě, člověka z polabské roviny, okouzlo. Řadu pohledů jsem uložil do vzpomínek a řadu obrázků do paměti svého fotoaparátu, kterému však síla baterií došla dříve než síly moje. Pak už jen „Nashledanou Karlovy Vary“ a cesta domů.

Zdeněk Řehák

SBÍRKA TISKAŘSKÝCH ŠTOČKŮ V KNIHOVNĚ NÁRODNÍHO MUZEA

Jednou ze sbírek oddělení knižní kultury Knihovny Národního muzea, dokumentující vývoj knižní kultury, je sbírka tiskařských štočků. Obsahuje téměř 2000 sbírkových předmětů, převážně štočků ke knižním ilustracím, zhotovených ručně i průmyslově. V době ofsetového a digitálního tisku je sbírka zajímavou

Jan Paroubek, dřevorytový štoček

dokumentací historických tiskových technik.

Ve sbírce se nachází velké množství štočků vyrobených průmyslově – jak zinkografických, které reprodukuje liniovou kresbu, tak autotypických, reprodukcí pomocí bodového rozkladu tónové přechody.

Zajímavější část sbírky tvoří ručně zhotovené štočky. Najdeme zde pestrou paletu grafických technik – matrice pro tisk z výšky i z hloubky. Ze zastoupených technik lze jmenovat například dřevoryt,

dřevořez, linoryt, suchou jehlu, lept, mezzotintu či oceloryt. Sbírka obsahuje štočky vytvořené známými českými výtvarníky, např. dřevoryty Cyrila Boudy, Karla Svobinského, Zdeňka Mázla, linoryty Josefa Čapka či mědirytiny Jaroslava Šerých. Nejceněnějšími dokumenty jsou případy, kdy jsou společně se štočkem uchovávány i otisky, tedy grafické listy, a případně přípravné kresebné studie k dílu. V takovém případě lze velmi dobře sledovat vznik ilustrace od počátečního nápadu k její realizaci. Ačkoliv v knihách byly a jsou většinou používány reprodukce (dříve knihtisk, dnes zpravidla ofset), v bibliofilských tiscích můžeme i v dnešní době najít originální grafické listy, tištěné z ručně zhotovených matic.

Nejstaršími sbírkovými předměty ve sbírce štočeků Knihovny Národního muzea jsou ocelorytové matrice G. Döblera z první třetiny 19. století. Z nejnovějších přírůstků lze jmenovat velmi dobře zachovalou kolekci ručně zhotovených štočeků domažlického malíře a grafika Jana Paroubka, vzniklou v období 20. až 40. let minulého století. Kolekce obsahuje štočky vytvořené nejrůznějšími grafickými technikami. Její zajímavou součástí jsou štočky pro vícebarevný tisk. Dalším významným přírůstkem z poslední doby je šest velkých dřevořezových desek Zdeňka Mázla s otisky ilustrací k Rutebeufovu Životu bez rukávů.

Veronika Botová, oddělení knižní kultury,
Knihovna Národního muzea v Praze, veronika_botova@nm.cz

STUDIJNÍ STŘEDISKO REMA PALMIRANIHO A CENA PRO UMĚLCE

Po smrti významného italského sběratele a organizátora italského života exlibris Rema Palmiraniho (1943-2005), (viz KZ 3/2005, s. 86), bylo uspořádáno hned několik akcí.

V Muzeu exlibris středomořské oblasti (*Museo Ex Libris Mediterraneo*) v italské Ortoně bylo otevřeno v polovině roku 2005 samostatné Studijní středisko Rema Palmiraniho (*Il Centro Studi Remo Palmirani*). Bude mít za úkol shromažďovat veškeré materiály a dokumenty týkající se jmenovaného (jen článků o exlibris napsal více než sto). Jde o období dvaceti pěti let.

V tomtéž roce, s uzávěrkou v roce následujícím, toto muzeum vypsalo soutěž Cena Rema Palmiraniho 2006 pro umělce (*Premio Remo Palmirani 2006 per l'artista*). Pořadatelé však přišli s neobvyklým zadáním. Směli se jí zúčastnit jen umělci, kteří pro Palmiraniho v minulosti již vytvořili nějaké exlibris. A to za jeho života! Nikoliv až posmrtně! Celkem úspěšně se pořadatelům podařilo i za těchto podmínek získat zajímavou účast 60 výtvarníků se 129 pracemi.

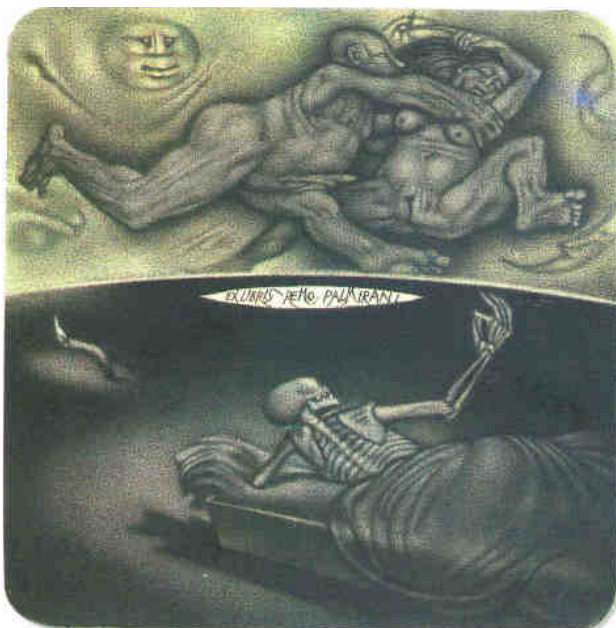
Po vyřazení pro nesplnění podmínek postoupilo do soutěže jen 53 výtvarníků se 122

Viola Tycz, *KT*, 2003

exlibris. Kromě 31 Italů se účast ostatních dá spočítat na prstech jedné ruky. Vede v tom Litva (4).

Jurij Borovitskij, C7, 1996

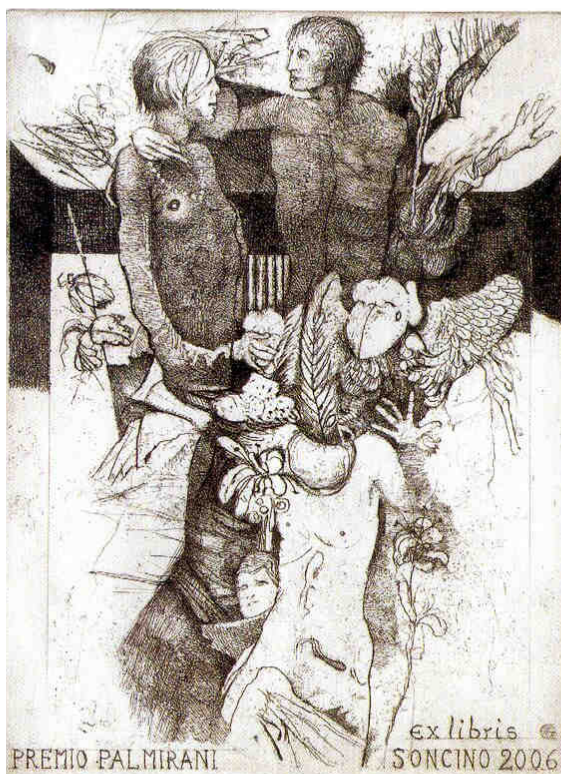
Od nás se zúčastnili Pavel Hlavatý a Jaroslav Kaiser. Obě jejich ex libris pro Palmiraniho zobrazená v katalogu nesou datum 1986.

Zlatou medaili získali ex aequo Polka Viola Tycz (ex libris z roku 2000) a Rus Jurij Borovickij (1995). Dále bylo uděleno 12 medailí stříbrných v různých kategoriích. Vítězná ex libris představujeme.

Prakticky současně s touto soutěží byla uspořádána jinými pořadateli soutěž nazvaná také Cena Palmiraniho se zadáním námětu Píseň písní.

Jch

PREMIO REMO PALMIRANI

Calisto Gritti, C3, 2006

V článku o studijním středisku Rema Palmiraniho a o ceně vypsané k jeho jménu v italské Ortoně jsme se zmínili, že existuje ještě jiná soutěž vyhlášená také na počest Rena Palmiraniho, pořádaná v italském Soncinu. Zatímco ortonská soutěž měla zcela neobvyklé zadání a umožňovala jen obeslání ex libris zhotovených pro Palmiraniho během jeho života (viz předchozí článek), soutěž v Soncinu byla “klasická”. Zadaným námětem byla Píseň písní. Zúčastnilo se jí 183 umělců z 22 zemí. Drtivá většina pocházela z Itálie (98), ze zahraničí měli nejvyšší účast umělci ruští (10), polští (9) a bulharští (8). Od nás soutěž obeslali: Helena Cejnarová z Liberce, Dominika Schönová z Prahy a Zdeněk Veselý z Teplic. Do vlastní soutěže se dostala jen část výtvarníků (136). Přísná porota jich část (47) pro nesplnění podmínek zapsala jen mimo soutěž. První cenu získal Ital Calisto Gritti,

druhou Mirand Konstantinovič a třetí Italka Maria Maddalena Tuccelli. Kromě cen bylo uděleno devět čestných uznání. Pořadatelé označili svoji soutěž jako první mezinárodní soutěž a tak zřejmě hodlají založit na počest Palmiraniho jakousi tradici.

Josef Chalupský

ČAROVNÝ LES

Podíváme-li se do přehledu mezinárodních soutěží (viz např. KZ 02/2007, s.58), všimneme si, že hodně činní jsou v tomto ohledu Italové. Ze soutěží pořádaných např. v roce 2005 jich téměř polovina byla uspořádána v Itálii!

V roce 2000 založili v Soncino výtvarnou soutěž, která chtěla zahrnout snad všechno z umění, včetně tedy obrazů a soch a také literaturu. Přesně “krátké povídky”. V roce 2004 byla již zúžena jen na exlibris a povídky s poutavým názvem Čarovný les. Jistá dvoukolejnost tedy zůstává. Její autoři se netají tím, že je okouzljuje pohádkový svět a že jej proto takto podporují. V uvedeném roce přilákali sice jen 53 výtvarníků,

(z toho 20 zahraničních), ale do soutěže s uzávěrkou v letošním roce se přihlásilo již umělců 193, a to z 23 zemí. (Jako obvykle po Italech nejvíce bylo 14 z Argentiny!) Snad tomu pomohla lepší propagace. Vždyť o té minulé soutěži jsme se vůbec nedozvěděli.

Roberto Tonelli, C3

V předchozí soutěži získal hlavní cenu Ital Roberto Tonelli (viz ukázka), druhou Jurij Jakovenko z Běloruska a třetí další Ital Vladimiro Elvieri. První dvě práce jsou lepty, ale třetí je vyhlášena jako suchá jehla na plexisklu. Uděleno bylo dalších osm čestných uznání. Ze zahraničí obeslalo soutěž nejvíce umělců z Ruska (4). Od nás, přirozeně za zmíněných okolností, nikdo.

Letošní soutěž měla jasné téma - Červená karkulka. Od nás ji obeslali již čtyři výtvarníci, a to: Gennadij Alexandrov, Petr Bratka, Pavel Hlavatý a Vadim Šramkov. A hlavní cenu porota udělila - **Pavlu Hlavatému!** Uděleno bylo ještě dalších pět cen a také dvanáct čestných uznání. Jedno z nich obdržel **Vadim Šramkov**. To znamená, že máme padesátiprocentní úspěšnost!

Jch

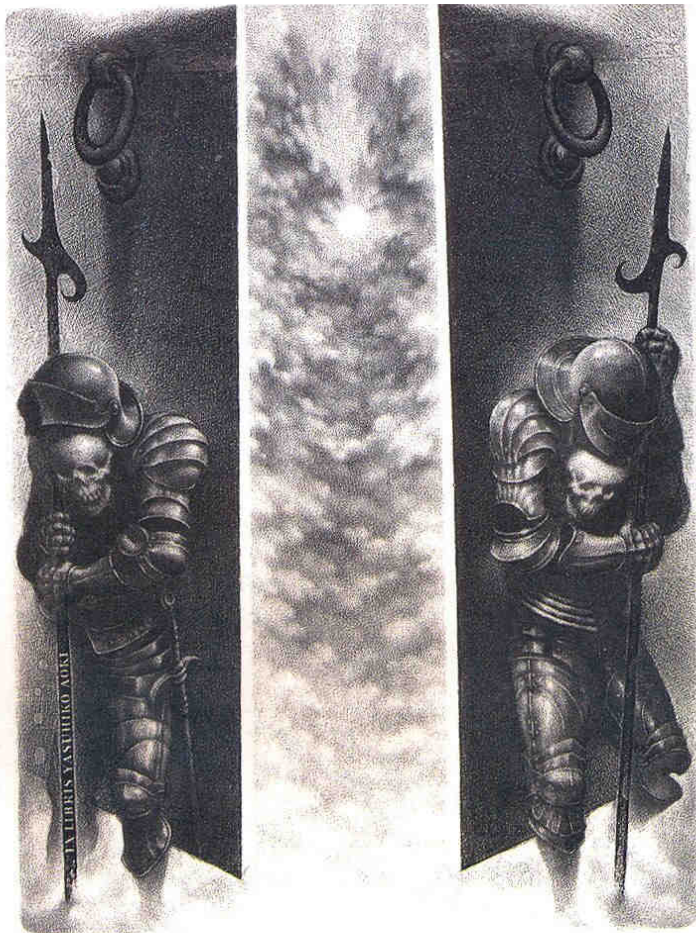

Pavel Hlavatý, C3

ANKARA 2007

V roce 2003 vypsalí turečtí pořadatelé exlibristickou soutěž. V zemi v podstatě bez exlibristické tradice, když tvorba a teorie knižních značek tam začínají v roce

1983. Navíc v oblasti přece jen trochu nejisté. S jakým úspěchem se mohli Turci setkat? Výsledek byl nad očekávání. Jejich soutěž obeslalo 1176 umělců ze 44 zemí! Vlastně to byl rekordní počet zastiňující Sint-Niklaas. (viz KZ 3/03, s. 62 a KZ 03/07, s. 74). Jaké kouzlo to způsobilo se lze jen dohadovat. Snad jistá “exotičnost”, ale jistě též dokonalá příprava pořadatelů, kteří neponechali nic náhodě. Svědčily o tom důkladně přesné a hlavně včas (!) rozesílané soutěžní podmínky.

Ivan Miladinovič, C3+C7, 2006

Opět v potřebném předstihu, a to v loňském roce s uzávěrkou letos, byla vypsána “druhá” turecká soutěž. Také tentokrát jako předešlá bez určeného námětu a také tentokrát s účastí famózní - obeslalo ji 996 umělců ze 43 zemí. Nic tomu neubírá na hodnotě, že téměř pět set jich bylo domácích. Po nich nejvíce se zúčastnilo 47 z Ruska, 26 z Polska a potom jsme již my s účastí 18 výtvarníků! Od nás soutěž obeslali (podle abecedy): Gennadij Alexandrov, Karel Beneš, Daniela Benešová, Jiří Brázda, Dobroslava Broďáková-Urbanová, Nurten Yuksel Erdoganová, Vladimír Hadomský, Martin Manojlín, Petr Melan, Jaroslav Minář, Jiří Neuwirt, Vladimír Pechar, Lucie Pospíšilová, Miroslav Pošvic, Karla Ryvolová, Dominika Schönová, Rea Šimlíková, Vlastimil Sobota, Vladimír Suchánek a Dušan

Urbaník. Pokud někoho zarazí to turecké jméno, nejde o omyl. Výtvarnice tohoto původu u nás skutečně žije.

Porota vedená Švýcarem Benoit Junodem to neměla lehké. Do soutěže přišlo 3237 exlibris! A musila udělit kromě tří hlavních cen i dvanáct dalších cen zvláštních. Dohromady rozdělila 15 tisíc dolarů! První hlavní cenu získal Ivan Miladinovič ze Srbska, druhou Eduard Georgijev Penkov z Bulharska a třetí Sophie Vaelová z Belgie. A ani my jsme nepřišli zkrátka. Zvláštní cenu věnovanou univerzitou v Selčuku dostal **Martin Manojlín!** Porota také vybrala dvanáct nejzasloužilejších umělců tvořících exlibris. Porotci se nemohli přirozeně rozhodnout pro nějaké jejich pořadí, a tak je uvedli, správně, podle abecedy. Od nás se mezi takto vyznamenanými ocitli **Jiří Brázda** a **Vladimír Suchánek**.

A dodejme si spravedlivě, že duší uspořádávající tyto soutěže je prof. Hasip Pektas z ankarské univerzity Hacettepe, příznivec českého exlibris. V roce 2006 navštívil Prahu.

MALBORK 2007

Letos se již po 21. konalo v polském Malborku mezinárodní bienále exlibris. Během doby si získalo velký ohlas, ale tak jak počty účastníků soutěží obecně ubývají, polskou soutěž obeslalo jen 162 umělců. Pořadatelé v katalogu neuvedli žádné přehledy, a tak se dalo jen ze seznamu vytáhnout, že se do něj dostalo od nás 16 výtvarníků. Naše účast mohla být i větší. Někdo nemusil projít hodnocením poroty a jeho exlibris se do katalogu nedostala. Podle abecedy do Malborku poslali své práce: Gennadij Alexandrov, Karel Beneš, Daniela Benešová, Jiří Brázda, Dobroslova Kelsey Broďáková-Urbanová, Luděk Dostál, Zbigniew Kubeczka, Michaela Lesařová-Roubíčková, Martin Manojlín, Jiří Neuwirt, Jan Otava, Miroslav Pošvic, Hana Storchová, Milada Těhníková, Dušan Urbaník a Eva Vlasáková.

Hlavní cenu získal Jurij Borovickij z Ruska, druhou Ivan Rusachek z Běloruska a třetí Šigeki Tomura z Japonska. Dvanáct umělců dostalo čestné medaile, mezi nimi **Jiří Brázda**.

Katalog je uveden delším "kunsthistorickým" textem v duchu toho, jak takovéto články bývají psány. Asi podle osobní záliby se jeho autor zmínil o exlibris některých tvůrců a krátce je hodnotil. V jakémisi erotickém odstavci mluví o nahé dívce na knižní značce Karla Beneše jako o vlnadné, svůdné a přístupné, plné slovanského půvabu, jak Češky jsou. Snad jako opak potom označuje ženy na exlibris Jiřího Brázdy jako citově chladné, což prý zdůrazňuje i chladná paleta barev jeho grafik. Michaela Lesařová-Roubíčková je zmíněna jako tvůrkyně pečlivě "vycizelovaných" exlibris s rostlinami.

Jurij Borovickij, C4+C7, 2006

Jch

EX LIBRIS HLOHOVEC 2007

Občianske združenie EX LIBRIS AD PERSONAM HLOHOVEC vypísalo v tomto roku už jedenásty ročník medzinárodnej výtvarnej súťaže v tvorbe knižnej značky. Po desaťročí skúseností sa organizátori rozhodli pre viaceré zmeny. Nebola už vypísaná súťažná kategória návrh exlibrisu pre Základné umelecké školy, kde právom očakávame väčší posun v kvalite hlavne hotových prác a naopak, pribudla kategória pre talentované deti od 6 do 11 rokov. Okrem pozoruhodných prác, ktoré dostala porota od najmladších autorov v minulých ročníkoch, je tu snaha vychovať si verných účastníkov a pravidelných čitateľov kníh.

Pre jedenásty ročník zvolili organizátori tému „Čarovný svet kníh“, lebo kniha a exlibris patria neodmysliteľne k sebe. Účastníci súťaže tak dostali do rúk mimoriadne širokú tému, kde mohli naplno využiť svoju kreatívnosť. Veď s knihami sa stretávame na každom kroku. Sú to výklady kníhkupectiev, rôzne stánky, verejné knižnice, škola, naša domácnosť, s knihou sa stretneme v práci, na výstavách, v múzeu. Ešte

Z tvorivej dielne

viacej situácií vznikne pri predstave, kde sa môže autor exlibrisu s knihou ocitnúť. Čítať môžeme doma pohodlne rozvalení na pohovke alebo v kresle, za stolom, v školskej lavici, vonku v parku i v lete ležiac niekde pri vode. Čítame v aute, vlaku, v metre i lietadle, kniha nám dáva silu počas choroby, teší nás v čase smútku, kniha je zdrojom informácií. Z kníh môžeme čerpať na každom kroku, preto bola téma posledného ročníka veľmi zaujímavá a podnetná.

Jedenásty ročník súťaže mal skvelú úroveň. Zúčastnili sa deti zo 14 krajín sveta a spolu poslali 1.697 súťažných prác od

1.423 mladých autorov. Výnimočne kvalitné diela prišli zo srbskej Subotice, vyše sto prác dorazilo z Číny, nezaostali mladí umelci z Ruska a ocenenia získali aj tradiční účastníci zo slovenských Michaloviec, Holíča, Banskej Bystrice i Bratislavy. Z Českej republiky sa v jedenástom ročníku mimoriadne darilo účastníkom zo Základnej umeleckej školy v Uherskom Brode, veď z 21 prác porota vybrala až štyri na rôzne ocenenia. Potešili aj žiaci ZUŠ v Milevsku obsiahlou kolekciou 43 prác a aj oni si odnášajú jedno ocenenie. Tretím účastníkom z Českej republiky boli deti zo ZŠ v Boskovicích, ktoré poslali 9 prác, ale ani jedna v mimoriadne silnej konkurencii nebola úspešná.

Laureáti súťaže si ceny prevzali osobne v Hlohovci 5. októbra 2007. Zároveň sa uskutočnila vernisáž najlepších prác celého ročníka a tvorivá dielňa pre pozvaných účastníkov a Hlohovec sa tak na chvíľu stal hlavným mestom exlibrisu.

Mgr. Víťazoslav CHRENKO

BIENÁLE DROBNÉ GRAFIKY GRAFIX BŘECLAV 2007

V letošním roce proběhl již 4. ročník tohoto bienále, které má stoupající počet účastníků. Obeslalo je 199 autorů, přihlásilo se 86 zahraničních umělců z 22 států. Bylo vybráno 85 českých autorů. Celkem 12 autorů bylo oceněno. Hlavní cenu, Grand prix, cenu Cyrila Urbana, zesnulého grafika, který byl zakladatelem břeclavského bienále, obdržel nám známý Dalibor Smutný za precizní a technicky dokonalé mezzotinty. I mezi dalšími laureáty se objevují známá jména českých autorů, tvůrců exlibris: Naděžda Synecká, Dobroslava Broďáková-Urbanová Kelsey a Jiří Samek, o nichž jsme se již zmiňovali v Knižní značce. Za drobnou grafiku považují pořadatelé každé grafické dílo malého formátu. Převážně šlo o volnou grafiku, jen mizivě bylo zastoupeno exlibris, zejména díly běloruským grafiků Andreje Jaroševiče, Pavla Karpoviče, Natalie Klimovičové a Dzimtry Šapavalau. Ze slovenských autorů byl zastoupen Ivan Kováčik exlibris pro N. Hillerbrandta, provedeným leptem, a Blanka Votavová exlibris pro J. Matějkovou, provedeným suchou jehlou a akvatintou. Z českých autorů vystavovala exlibris Hana Češková (lept pro UK Bratislava) a nám známý Dušan Urbaník (lept s mezzotintou pro Z. Š.), které je reprodukováno v katalogu. Výstava představila řadu grafiků, kteří by se mohli uplatnit jako tvůrci exlibris, např. Miroslav Boroš s obsahově bohatou a pečlivě vypracovanou mědirytinou nebo Ladislav Steňko s barevnými lepty a akvatintami z Českého středohoří. K výstavě vyšel obsáhlý, bohatě ilustrovaný katalog, v němž je každý vystavující zastoupen jedním listem (většinou byly vystaveny jeden až čtyři listy). Pořadatelem bienále je Městské muzeum a galerie Břeclav. Příští bienále drobné grafiky Grafix bude zahájeno 19. června 2009 v břeclavské synagoze.

Mirko Riedl

ŽEŇ ČESKÉHO A SLOVENSKÉHO EXLIBRIS V NOVÉM HÁVU

Letošní 26. ročník Žně českého a slovenského exlibris (z tvorby roku 2006) se představuje v pozměněném hávu. I když je v katalogu uvedena řada pořadatelských organizací, tíha starostí a odpovědnosti ležela na ředitelce Českého farmaceutického muzea v Kuksu Mgr. Ladislavě Valáškové. Skvělý nápad vydat k letošní přehlídce exlibris v Galerii na mostě ve Farmaceutické fakultě UK v Hradci Králové barevný katalog přinesl mnoho starostí o finanční zajištění tisku katalogu. To se projevilo i na časovém posunutí výstavy na květen až červen 2007. Předpokládané náklady se přes veškerou snahu podařilo zajistit jen ze dvou pětin. A tak byl katalog vydán pouze v černobílém provedení, ale v novém, vylepšeném grafickém uspořádání. Finanční podpora Úřadu Královehradeckého kraje, SSPE, vystavujících autorů a dalších přispěvatelů umožnila prodej katalogu za částku nižší, než byly výrobní náklady.

Katalog je uveden předmluvou Úvaha o exlibris z pera redaktora Knižní značky Ing. Jana Langhammera s mnoha zajímavými myšlenkami o sběratelském hnutí organizovaném SSPE a se závěrečným přáním: Svatý Váchale, nedej zahynout našim drahým exlibris. V seznamu jsou pak uvedena všechna exlibris zaslaná autory

a další zapůjčená k výstavě obětavými sběrateli. Kladem přehlídky je prezentace řady nových autorů, včetně studentů ateliéru Užité grafiky Univerzity Hradec Králové vedeného Mgr. Lubomírem Netušilem a studentů SUŠG Jihlava. Mezi novými tvůrci nás zaujme třeba Kateřina Boudová, přinášející užitečné kontakty s výtvarníky Uherskobrodská stejně jako Eva Horáková, připomínající svými kreslenými exlibris loňský sjezd sběratelů exlibris v Uherském Hradišti. Přítel Josef Chalupský je více znám svým přínosem k informovanosti členů SSPE a veřejnosti než vlastní tvorbou exlibris a příjemná je rovněž účast předsedy královehradecké Unie výtvarných umělců pana Ludvíka Vašiny. Jaroslava Kašparová vytvořila nevšední textilní exlibris technikou makramé pro dr. Rudolfa Příbyše. Dobře známý grafik Josef Zedník z Mostu, který se pravidelně účastní na přehlídkách novoročenek v Galerii na mostě, se představil svými novými exlibris, jejichž tvorbě se věnuje již několik let.

V námětech se dodržuje tradice vyjádřit něco o osobnosti majitele exlibris a o zájmu majitele nebo autora. Neobvyklý námět, vyjadřující vlastní jméno, si zvolil nový a nadšený sběratel Stanislav Mlýnek z Uherského Hradiště. Volba padla na větrný mlýn. Tajenku v legendě si zvolil hradecký Bivoj Prokop. Tuto škálu námětů jistě zdobí dívčí akty a několik erotických scén. Nejedvážnější je Ex libris eroticis S. V. G. od Vadima Šramkova Rytíř a paní, provedené suchou jehlou. V grafických technikách převažují tisky z hloubky, ale objevují se i zajímavé tisky kombinovanými technikami a počítačová grafika.

Žně zdárně pokračují v seznamování sběratelů i širší veřejnosti s děním v českém a slovenském exlibris.

Ing. Jiří Soukup

VÝSTAVA ČESKÉ A NĚMECKÉ DROBNÉ GRAFIKY V JABLONCI NAD NISOU

Dne 27. září 2007 proběhla v Domě česko-německého porozumění v Jablonci nad Nisou–Rýnovicích vernisáž výstavy české a německé drobné grafiky z mé sbírky. Na dvaceti panelech bylo vystaveno celkem 154 listů exlibris, novoročenek a jiné užité grafiky. Tři z těchto panelů zaplnila díla německých grafiků. Zastoupeni byli Maria Bauer-Klimbacher, Hermann Huffert, Herbert Ott, Norbert Ott, Hans Schulze, Gerhard Stauf, Elfriede Weidenhaus a Erhard Zierold. Z českých autorů byli zastoupeni K. Beneš, T. Bím, C. Bouda, J. Bouda, V. Cinybulk, L. Dvořák, M. Florian, E. Kotrba, O. Mařík, P. Ptáček a P. Šimon a to podle zásady: jeden panel, jeden tematický okruh. Takže diváci spatřili, např. dívky v krojích K. Beneše, tenisové motivy T. Bíma, železnice J. Boudy, koně E. Kotrby či svět techniky P. Ptáčka.

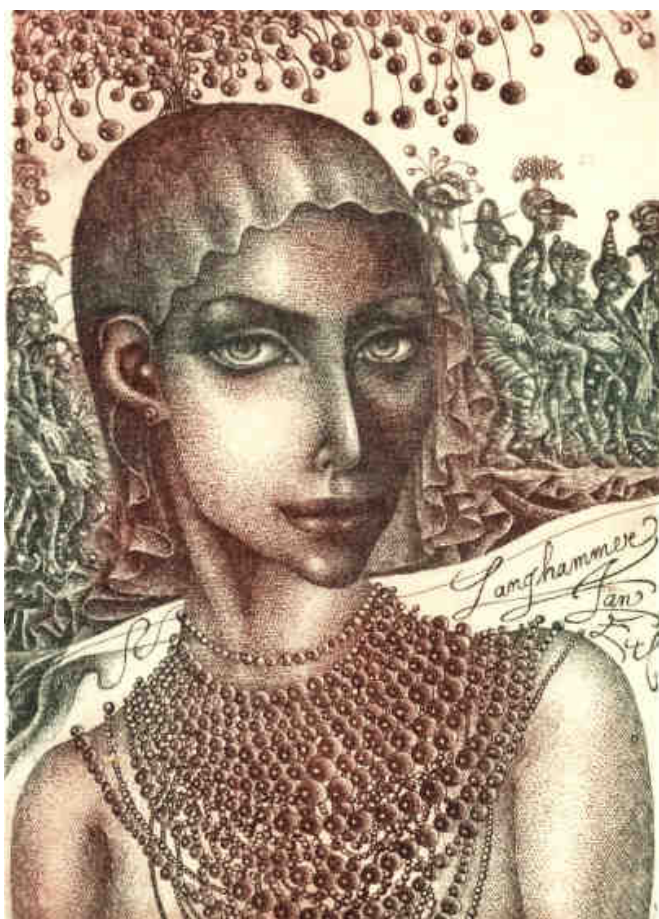
Výstava mj. demonstrovala mezinárodní povahu sběratelství a skutečnost, že i ve skromných sbírkách (jako je např. ta moje) je řada zajímavých zahraničních listů. V mé snaze objektivně prezentovat německou grafiku mi velmi pomohl svými informacemi náš člen Ing. Jiří Soukup, který shodou okolností stál u mých výtvarných i sběratelských začátků a v pořádání sběratelských výstav se mi stal vzorem.

Ladislav Dvořák, Velké Hamry

TVÁŘ POD MASKOU

Soubor šesti exlibris s názvem Tvář pod maskou vydal SSPE pro své členy v roce 2007. Požádali jsme autorku souboru, akademickou malířku Hanu Čáповou, o několik slov k tomuto souboru.

Co se týká souboru pro Spolek sběratelů a přátel exlibris, paní Weisová mi navrhla téma Masky. Protože se masky jako téma v mé práci objevují poměrně často, souhlasila jsem. Raději dělám exlibris po osobní domluvě, ale tohle, jak mi bylo řečeno, je něco jiného. Proto jsem zvolila koncepci volně navazujícího souboru na dané téma.

Hana Čáповá, C3, 2007

zrcadla po téže noci, možná je i maskou pro život. Každý z nás by si občas potřeboval na tvář namalovat úsměv, protože mu do smíchu opravdu není.

Hana Čáповá

Úvodním lístkem, který ovšem v souboru není, je darovací grafika pro jubilující členy spolku s tématem knihy, exlibris, kouzla a fantazie.

Soubor **Tvář pod maskou** zahrnuje šest grafických listů. První na jméno Miroslava Weisová **Až kohout snese vejce** je úvodem do světa neskutečna, zázraků a hravé fantazie, když začíná maškarní rej. Druhý na jméno M. Humplík **Ptáci ve větru** je detail jedné z masek. Třetí na jméno Jan Langhammer **Perličky z průvodu** je momentkou další masky, která se nechala zvěčnit, než se opět zařadí k ostatním. Čtvrtý na jméno Zdeněk Šíma **Maškarní rej** je už v sále, masky tančí a muzikanti k tomu hrají. Na pátém listu na jméno Jan Souček **Maškary po flámu domů** rej masek končí a maškary se rozcházejí po prohýřené noci. List na jméno Luděk Rubáš **Maska života** je pohledem do

DIALOGY

Soubor šesti exlibris s názvem Dialogy vydal SSPE pro své členy v roce 2007. Požádali jsme autora souboru, akademického malíře Gennadije Alexandrova, o průvodní slovo.

Soubor šesti exlibris bylo nutno spojit nejen jednou technikou a rozměrem, ale i jedním tématem. Po diskusích bylo vybráno téma Dialog.

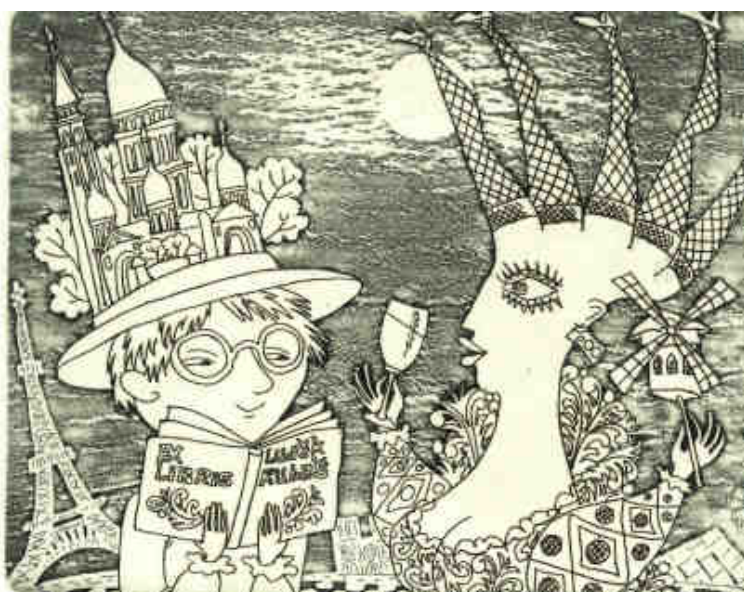
Podle naučného slovníku: Dialog (z řečtiny dialogos – rozmluva) – informační a existenční součinnost mezi komunikujícími stranami pro vzájemné pochopení.

Ex libris Milan Humplík. Román M. A. Bulgakova Mistr a Markétka. Nekonečný dialog mezi Světlem a Tmou. Mezi Dobrem a Zlem. Zdaleka ne vždy Zlo vypadá jako zlo a Dobro ne vždy přichází jako dobrá víla. Vše je složité v tomto světě, těžko člověku rozpoznat podstatu věci, těžko projít svoji životní pouť bez klopýtnutí.

Ex libris JUDr. Vratislav Janda. Šerm. Jak často šerm ženskými ostrými jazýčky (takový jednodušší dialog) pokračuje soubojem na kordy mezi jejich ctiteli.

Ex libris Jan Langhammer. Adam a Eva. Dialog mezi mužem a ženou. Pokaždé stejný, a zároveň pokaždé jiný.

Ex libris Eva Navrátilová. Trvalý a pokračující vnitřní dialog sběratele. Na jedné straně asketa, na druhé milovník potěšení z kontaktu s uměním.

Gennadij Alexandrov, C3+C5, 2007

dovoluje tisk na suchém papíru. I zde je patrný dialog – vnitřní dialog výtvarníka, který se v pracovním postupu rozděluje na fantastu-snílka a řemeslníka. Oba pak musí najít kompromis, aby volní ptáci-nápady mohly získat krev a tělo v grafickém listu.

Gennadij Alexandrov

FESTIVAL KOMORNÍ GRAFIKY V HOLLARU

XIII. Festival komorní grafiky se v galerii Hollar konal od 14. listopadu do 23. prosince 2008. Vystaveny byly práce padesáti tří výtvarníků, z nichž mnozí jsou rovněž členy SSPE. Byla to různorodá, ale krásná výstava. Úvodní slovo pronesl dr. Slavomil Vencl. Náš spolek opět vypsál a uděloval vlastní cenu. Za SSPE byli členy poroty dr. J. Chalupský a M. Weisová. Výsledek usnesení poroty pro rok 2007 byl

následující: Cenu Spolku sběratelů a přátel exlibris obdržela Hana Čápková, cenu Nadace HOLLAR Jan Hladík, cenu SČUG HOLLAR Pavel Sukdolák. Blahopřejeme.
Výbor SSPE

BEZRUČOVSKÁ EXLIBRIS V RAJHRADU

Součástí výstavy **Petr Bezruč a ... Antonín Vašek** v Památníku písemnictví na Moravě, konané v listopadu a prosinci 2007, je rozsahem nevelká (kolem padesáti listů) expozice exlibris s bezručovskými náměty. Zapůjčil ji Památník Petra Bezruče v Opavě a jsou v ní pozoruhodné exponáty této významné odborné instituce.

Památník písemnictví na Moravě je poněkud skromnější obdoba známé instituce pražské; byl otevřen teprve 1. července 2005, spravuje vlastní knihovnu a rozsáhlou knihovnu benediktinského kláštera, zabývá se studijní, sbírkotvornou a výstavní činností. Památník je součástí Muzea Brněnska a sídlí v krásném prostředí benediktinského opatství v Rajhradu. Informace lze nalézt na internetové stránce www.muzeumbrnenska.cz. O spolupráci v oboru knižní značky má ředitel památníku PhDr. Vojen Drlík zájem, zejména pokud se jedná o moravika a náměty literární.

MH

PETR MINKA MEZI KRÁLOVEHRADECKÝMI SBĚRATELI

Výstava z díla Petra Minky v královehradecké galerii Celebris se setkala s velkým zájmem přátel umění, a zejména sběratelů grafiky a inspirovala členy zdejší sekce SSPE k pozvání P. Minky na svoji dubnovou schůzku.

Petr Minka se narodil 19. 7. 1961 v Ústí nad Labem. Od roku 1980 žije v Praze. Jeho původní výtvarné zaměření bylo kovorytectví. V letech 1981 až 1986 studoval na Střední odborné škole výtvarné v Praze, kde ho zaujala kresba a grafika. Ve škole se tehdy uskutečnila řada výstav exlibris, které připravoval autor tohoto článku. P. Minka se tvorbě exlibris počal věnovat, když lomnický sběratel Vladimír Mikule hledal výtvarníka pro portrét Jaroslava Seiferta pro zamýšlené exlibris. Našel ho v Petru Minkovi a přivedl ho také do naší společnosti a na naše spolkové akce. A tak kromě ilustrací a volné grafiky vznikla v Minkově ateliéru řada exlibris s portréty významných osobností, s náměty z bájí a mytologie a jiných. V roce 2007 vytvořil exlibris k poctě zemřelého malíře a grafika Václava Pokorného a dospěl tak k počtu 26 exlibris od roku 1998 podle soupisu, který zpracoval František Másler.

Ing. Jiří Soukup

Petr Minka, C3, 1963

5. SETKÁNÍ SBĚRATELŮ EXLIBRIS V RAKOUSKÉM STEYERU

Ve dnech 14. až 16. září 2007 se v hotelu Schwechaterhof v rakouském Steyeru konalo 5. setkání sběratelů exlibris. Díky laskavé péči a iniciativě paní E. M. Wim-mer se sešli sběratelé a grafici z Rakouska, Itálie, Nizozemska, Česka, Slovenska, Ukrajiny a z dalších zemí, aby si během víkendu vyměňovali svá exlibris.

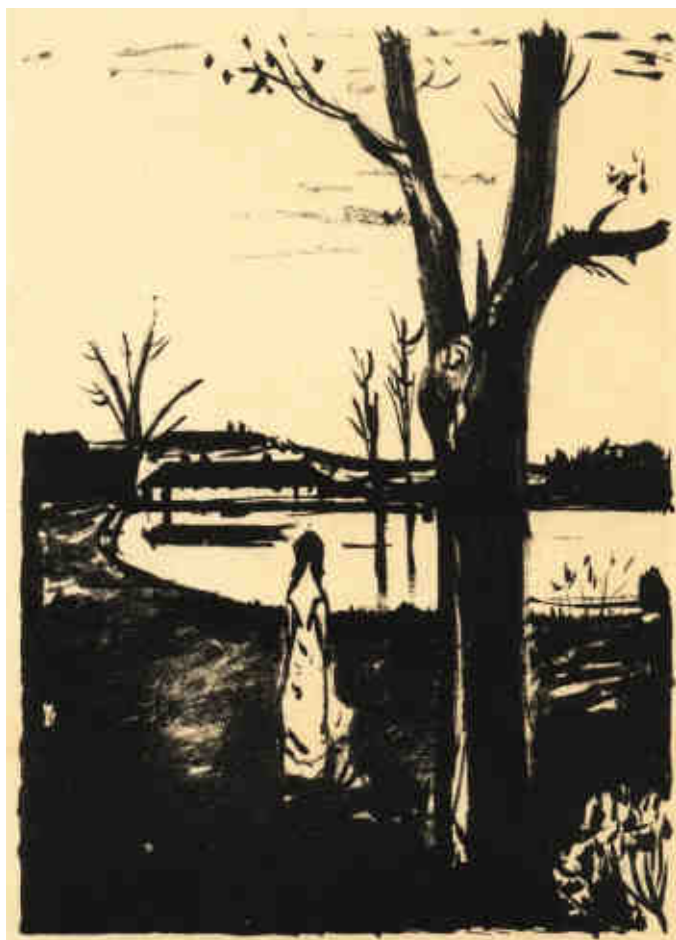
V pátek večer byla pod záštitou steyerského starosty otevřena výstava exlibris a malé grafiky studentů uměleckých škol. Jejich pozoruhodné a zajímavé práce odrážely hledání smyslu života v dnešní uspěchané době.

V sobotu odpoledne byla pro účastníky setkání připravena exkurse do historické manufaktury na výrobu hřebíků s odborným výkladem a s možností vyrobit si z kusu rozžhaveného drátu jeden takový hřebík sám. Večer se účastníci sešli na společné večeři v hotelu Mader. Večeře byla provázena degustací rakouských vín s odbornou přednáškou pana Schierera.

Víkend, strávený v tomto malebném historickém městě, spojený s příjemnou činností v příjemném prostředí, může být inspirací pro návštěvu Steyeru opět za dva roky.

M. Davídková a K. Urban

ZEMŘEL FRANTIŠEK PETERKA

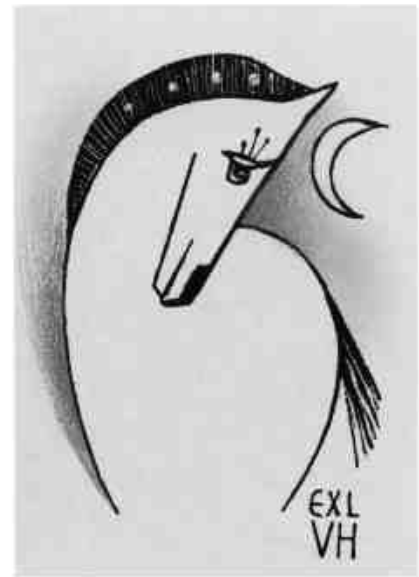
František Peterka, L1, 1959

Při mé poslední návštěvě v ateliéru akademického malíře a grafika Františka Peterky, v malé jihočeské vesničce Čenkov nedaleko Tábora, jsem od Františka dostal hezkou kresbu zadumané krajiny. Je na ní všechno, co charakterizuje tento svérázný kraj: kostelíček, barokní štítý vesnických stavení, koník a madona s jezulátkem, a k tomu ještě slunce i měsíc – den a noc. Na jediném obrázku je zachycen citlivou rukou celý svět, ve kterém František od roku 1961 žil, tvořil a prožíval dobré i to méně příjemné. Doma jsem obrázek pověsil nad pracovní stůl a pokaždé, když jsem zvedl hlavu od psaní, jsem si říkal: „Musím se u Františka zase zastavit, až pojedu na chalupu, až, až ...“ Až najednou mám v ruce kus papíru s černým lemováním, na kterém je napsáno, že tento tichý, milý a laskavý umělec zemřel. To snad není

pravda, vždyť ještě nedávno jsem spolu mluvili, vzpomínali na společné přátele a na sjezdy exlibristů s báječnou atmosférou, kterou jsme při těchto setkáních zažívali! František si tehdy posteskl: „Víš, člověče, to byly krásné časy, radost, sklenička vína, úsměvy kamarádů, a najednou chodím každý týden na pohřeb kamarádům, někdy i dvakrát ...“

A teď, když mám v ruce ten černě orámovaný papír s datem úmrtí 11. 9. 2007, zbývají mi jen vzpomínky na člověka, který byl tvůrcem mnoha báječných exlibris, poetických kresebných novoročenek a překrásných grafických listů, na umělce, který dovedl jednoduchou kresbou zachytit atmosféru jihočeské krajiny svéráznými dřevořezy s neopakovatelnou atmosférou, posledního romantika, kterému nezáleželo na tom, jak se svět a umělecké „formy“ vyvíjejí, ale který tvořil tak, jak to sám cítil. František zobrazil ve své tvorbě samotnou duchovní podstatu kraje, v němž žil, snil, miloval a rozdával radost. Snad právě proto mi, osobitý a nenapodobitelný, učaroval svou čistotou výtvarného projevu, pravdivostí a snahou zachytit jednoduchými symboly přírodu a celý svět kolem nás i v nás.

A tak se budu, Františku, dívat na Tvou malou kresbu nad svým pracovním stolem a budu očima hladit krásu Tvé krajiny a vždy znovu a znovu si vzpomenu na naše přátelství, které nekončí.

František Peterka, S1/2, 2003

Karel Žižkovský

ZEMŘEL MILOŠ KAČÍREK

V pátek 13. dubna 2007 se početná opavská veřejnost rozloučila s Milošem Kačírkem (zemřel 9. 4. 2007), výtvarníkem, pedagogem a mnohostranným organizátorem, který se svou téměř půlstoletou intenzivní prací nesmazatelně zapsal do historie města. Ač rodák z Českomoravské vrchoviny (narozen v Tasově 30. 4. 1935), odešel po absolvování Střední uměleckoprůmyslové školy v Brně a oboru čeština-výtvarná výchova na Vysoké škole pedagogické (dnes PU) v Olomouci do Slezska, kde trvale zakotvil a Opava se mu stala jeho druhým domovem. Po krátkém působení na několika základních a středních školách začal vyučovat výtvarné obory na někdejší Lidové škole umění v Opavě, kterou později také vedl. Po osamostatnění výtvarných oborů se stal zakladatelem a dlouholetým ředitelem Základní umělecké školy (výtvarné) v Opavě, kterou řídil až do svého penzionování. Za jeho působení se škola stala významným centrem výtvarné výchovy v Opavě, jeho žáci dosáhli nespočetných úspěchů v tuzemských i zahraničních soutěžích a škola získala mnoho cen a uznání. Svým žákům věnoval M. Kačírek kromě času většinu svého talentu a pedagogických schopností. Rozvíjel v nich výtvarné chápání i talent a mnohým dal solidní základy pro jejich pozdější další studium či samostatnou výtvarnou uměleckou tvorbu.

Ale i přes značné zatížení ve škole, dlouholeté působení v celé řadě regionálních, celostátních a zahraničních porot výtvarných dětských soutěží, organizování desítek výstav, účast v mnoha různých komisích a organizačních výborech nalézal ještě dostatek energie pro vlastní tvorbu. Ta se realizovala v ilustracích knih vztahujících se zejména k jeho rodnému kraji, ve vedení a výtvarném zpracování několika obecních kronik, v grafické úpravě Vlastivědných listů vydávaných v Opavě, kterou pozoruhodným způsobem zajišťoval po dobu téměř třiceti let. Největší objem v jeho díle však zaujímají stovky novoročenek, blahopřání, diplomů, grafických listů a úsměvných vinět "ex lagenarum", které navrhoval a tiskl pro své přátele, spolupracovníky a mnohé instituce. Některé tyto práce tvoří celé cykly, které vznikaly po dobu i několika let. Tvořil je vždy ochotně, obětavě a nezištně a to i na úkor svého zdraví, které ho nakonec zradilo. Ale ani v době stále častějších hospitalizací neztrácel humor a naději, vždy měl u nemocničního lůžka po ruce tužku či rydlo a k tomu vhodný materiál. I v těchto chvílích vznikaly cykly portrétů, postav a situací, které byly prezentovány i veřejnosti.

I když svou tvorbu speciálně nezaměřoval na exlibris, vytvořil jich – obvykle na přání svých přátel – celou řadu. Kromě linorytu používal nejčastěji techniku papírorytu, kterou sám přivedl na svět. Na rozdíl od příbuzných ryteckých technik mu umožnil měkčí linky a jemné tónování, což zintimňuje celkový vzhled dílka. Nevýhodou je podstatné omezení počtu tisků, které lze z jednoho originálu vyhotovit. Náměty jeho exlibris byly různé podle zájmu či povolání objednatele, ale téměř vždy měly humorný podtext. Těmito pracemi se prezentoval také na výstavách exlibris, nejčastěji v Hradci Králové na Žních českého a slovenského exlibris, ale i v Chrudimi a jinde. Navíc inspiroval k účasti i řadu svých výtvarně vyspělých žáků z opavských středních škol, kde také vedle ZUŠ vyučoval. Jeho zásluhou tak bylo české exlibris obohaceno o mnoho desítek děl.

Jeho práce pedagogická, umělecká i organizační byla vysoce hodnocena četnými diplomy, opavskou cenou P. Bezruče, cenou Vladislava Vančury, uznáním města Krnova, medailí a Cenou ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Další ocenění získal i ze zahraničí.

V Miloši Kačírkovi ztratila nejen Opava, ale i české školství pilného a svědomitého tvůrce, jehož absence ve výtvarném životě bude velmi dlouho pociťována a jen těžko jej bude možno nahradit.

Vlastimil Kočvara

Miloš Kačírek, X2

ZEMŘEL FRANTIŠEK ČERNÝ, MALÍŘ A GRAFIK ZE ZÁLIBY

Tak se František Černý tituloval na svých vizitkách, tak to stojí i na smutečním oznámení. Neměl výtvarné vzdělání, ale celý život ho to k výtvarnému umění táhlo a celý život tvořil. V důchodu pak svou výtvarnou činnost dále zintenzivnil. Narodil se 7. 5. 1936 v Ratenicích u Nymburku, absolvoval střední školu pro geodety a kartografy a posléze se stal vojákem z povolání. Vedle zaměstnání se věnoval výtvarné činnosti a již od roku 1964 se zúčastňoval společných výstav. Nejvíce jich bylo s opavskou skupinou X a s východočeskou skupinou GAMA, ve kterých byl členem. Samostatných výstav uspořádal téměř dvě desítky; nejvíce v Opavě, kde posledních více jak třicet let bydlel. Po nuceném odchodu z armády po srpnu 1968 působil v Opavě jako projektant a stále pokračoval ve výtvarné činnosti. Zabýval se hlavně olejomalbou a grafikou, za kterou byl několikrát oceněn. Ilustroval však také knihy, graficky upravoval katalogy, kalendáře, almanachy a tvořil také novoročenky a exlibris. Těch pro své příbuzné a známé udělal několik desítek. Zpočátku používal techniku linorytu, ale později převažovaly lepty a suché jehly. V námětech se střídaly portréty, události, příroda a pocity v jeho imaginativním pojetí i osobitým humoru.

František Černý skonal po delší nemoci dne 10. září 2007. Nám, jeho přátelům, bude dlouho scházet.

Ing. Jan Havlík

DODATEK SOUPISU EXLIBRIS OLDŘICHA KULHÁNKA

- 1999 195. KRASULA, Jozef. Shakespeare: Romeo a Julie. C3, 140:85.
2000 196. KALABUSOVI, Olga a Stanislav. Petr a Lucie. C3/2, 138:90.
197. HILLERBRANDT, N. Léda s labutí. C3/2, 137:97.
2001 198. KRASULA, J. Ota Pavel. L1/2, 210:115.
2002 199. VOŠALÍK, P. Vilém z Rožmberka. C3/2, 140:88.
2003 200. BUJÁREK, V. GUTTENBERG. C3/2, 140:88.
2004 201. HUMPELSTÖTTER, W. Múzy. C3/2, 140:90.
2005 202. KALABUSOVI, O. a S. Don Quijote a Dulcinea. L/2, 175:120.
203. SERVUS, V. Jupiter a Antiopé. L/2, 150:110.
204. HILLERBRANDT, N. Prométheus. L/2, 183:111.
205. KRASULA, J. Varianta pol. 195 - Shakespeare: Romeo a Julie.
2006 206. SMITH, Gordon. Přítelkyně. L/2, 180:120.

Olga a Stanislav Kalabusovi

PUBLIKACE

Šerých Jiří: Michael Rentz fecit

Knihy má 518 stran, vydalo Karolinum Praha v roce 2007 a je v prodeji za 1500,-Kč.

Publikace se netýká exlibris, ale určitě našeho obecného zájmu o grafiku. Jiří Šerých napsal velkolepě pojatou knihu o barokním rytci Michaelu Rentzovi s titulem Michael Jindřich Rentz, dvorní rytec hraběte Šporka. Vlastně, aby jej vyzvedl z

jistého zapomnění, jak píše v úvodu. Snad proto, že Rentz byl norimberský Němec, snad proto, že přešel z protestantství do církve katolické, byl již záhy po své smrti opomíjen.

Michael Rentz (1701-1758) přišel v roce 1722 do Kuksu a pracoval tam za Šporkovy podpory. Zůstal zde až do své smrti, když ve stranou postaveném domě zemřel na mor. Šerých postupně v základních kapitolách Mládí, Zrání a Zralost soustavně a důkladně probírá Rentzovo dílo. Vlastně list po listu. Určitě je to v tomto směru ojedinělé dílo.

V jednotlivých obdobích pak jsou samostatně pojednány tvůrčí úseky, jako např. Křesťanský rok či Kniha Eremitů. František Antonín Špork (1662-1738) měl zvláštní povahu. Naproti svému nádhernému zámku si nechal postavit hrobku. Snad aby sobě či hostům připomínal ono "Memento mori". Proto je i velká část Rentzova díla věnována "Tanci smrti". Občas se u něho objeví i něco, co by se mohlo otisknout i dnes. Na rytině Dábel, prase a prokurátor vyhání dívka jmenované koštětem z domu!

Vedle bohatého textu je kniha přirozeně založena na četných reprodukcích. A tady je jistý zádrhel. Známe z výstav a z archívů, že mědirytiny na šedých, často velmi ztmavých papírech jsou nevýrazné. Při dnešní pokročilé technice se ale toto dá napravit. Reprodukce v knize jsou však často tmavé, až velmi tmavé. Zastírají jemnost Rentzova ryteckého umění. Použitý papír pro tisk má navíc obecnou tendenci k jistému rozptylnému "vsakování" barvy. Všechny rytiny jsou, jak dnes jinak, reprodukovány s ofsetovým rastrem. Aby vyšly dokonale, musily by být reprodukovány světlotiskem, což dnes nepřichází v úvahu.

Josef Chalupský

Voit Petr: Encyklopedie knihy

Encyklopedie knihy – Starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století, 1350 stran, 635 ilustrací, Libri 2006.

Petr Voit sestavil nejrozsáhlejší a také nejtěžší (5,6 Kg) českou knihu o knize. Jde o naučný slovník s abecedním uspořádáním hesel. Mezi nimi je také heslo Supralibros (s. 850 a 851) a na stranách 254 a 255 také heslo Exlibris. Zde se ovšem vedle všeobecných informací dozvíme jen o starých exlibris s poměrně rozsáhlou bibliografií, zaznamenávající i některé méně známé články a publikace. V rejstříku jsou u hesla Exlibris odkazy, mimo jiné, i na tvůrce starých exlibris E. Sadelera (1570-1629), J. Ch. Sysanga (1703-1757) a také na Jana Filipa Bindera (ca 1735-1811), grafika z Bratislavy, který pak působil koncem 18. století v Budapešti. V odkazech chybí celá řada dalších autorů exlibris a u mnoha známých jmen (hesel) není autorství exlibris uvedeno. Najdeme však pod těmito hesly mnohdy obsažné bibliografie a dozvíme se tak mnohé o díle a životě autorů, které jako autory exlibris známe (např. z publikace Lifka, B.: Exlibris a supralibros v českých korunních zemích v letech 1000 až 1900).

Jest sice známo, že za nejstarší české exlibris je považováno exlibris pro Jana staršího Hodějovského z Hodějova z roku 1536, ale již méně je známo, že nejstarší moravské exlibris je heraldická knižní značka olomouckého právníka Gabriela

Gloczera z roku 1541. Heslo Exlibris je v encyklopedii doplněno reprodukcí reprezentativního Sadelerova exlibris pro Petra Voka z Rožmberka.

Mirko Riedl

Myslivoček Milan: Velký erbovník. Encyklopedie rodů a erbů v zemích koruny české. Svazek 1, 383 stran, Fraus, Plzeň 2005. Svazek 2, 391 stran, Fraus, Plzeň 2006.

Dvoudílná kniha obsahuje základní informace o pěti tisících šlechtických rodech žijících na území Českého království a o jejich erbech. Je zvoleno encyklopedické abecední řazení rodů.

Na konci 2. svazku (s. 379-383) je reprodukováno 34 exlibris od 16. do 20. století, jejichž součástí jsou erby šlechtických rodů. Je to dobrý výběr heraldických exlibris ze sbírky Zdeňka Kolaříka a jistě stojí za pozornost sběratelů exlibris. Z moderních exlibris zaujme např. exlibris Mojžíry Helcelety, vytvořené barevnou litografií a signované FK (rod Helceletů pocházel ze Švýcarska, odkud je i jejich znak).

Mirko Riedl

Druhý pohled – Die andere Sicht

Volná grafika a exlibris německy mluvících umělců v Čechách (1890-1938) ze sbírek Galerie umění Karlovy Vary a soukromých sbírek, 1. 10. – 18. 11. 2007, 32 stran, formát A4, 500 výtisků.

Katalog zajímavé výstavy uskutečněné ve spolupráci se SSPE, zastoupeným Ing. Milanem Humplíkem, obsahuje v přední části barevné reprodukce 77 exlibris s doprovodným článkem M. Humplíka a úvodním textem Zdenky Čepelákové ke vzniku karlovarské grafické sbírky německých autorů. V druhé části katalogu je 12 reprodukcí volné grafiky významných grafiků (Georg Jilovsky, Hugo Steiner-Prag, Alfred Kubín, Carl Thiemann, Egon Adler, Emil Orlik, Ferdinand Staeger, Norbert Hochsieder, Richard Teschner, August Brömse). V závěru je uveden seznam 45 zastoupených autorů s jejich stručnými životopisnými údaji. Cena katalogu 150 Kč.

Redakce

Sborník pro exlibris a drobnou grafiku

Redaktor Ing. Milan Humplík. Vydal Spolek sběratelů a přátel exlibris, Praha, září 2007, 54 stran, 650 výtisků. IBSN 80-254-0377-8.

Sborník obsahuje čtrnáct článků významných autorů a znalců knižních značek, které jsou doplněny 117 reprodukovanými exlibris a fotografiemi.

V úvodním článku *Když se z vášně stává posedlost* podhaluje Patrik Šimon, současný významný sběratel grafiky, své pohnutky k vytváření soukromé umělecké sbírky. Článek Simeony Hoškové *Jiří Brázda, grafická tvorba* sleduje grafickou tvorbu J. Brázdy od počátků jeho tvorby po současnost. V článku *Něco málo ze vzpomínek Karla a Daniely Benešových* vzpomínají oba umělci společně s dr. Slavomilem Venclem na své umělecké začátky a dávají nahlédnout do svého uměleckého světa. Arno Pařík nám v článku *Malířka a grafička Emma Löwenstamm*

přibližuje umělecké a životní osudy židovské umělkyně. *Písmové exlibris* je název článku Ottmara Premstallera, který rovněž sám tato exlibris vytváří. *Padesát svazků edice Biblos*, vydavatelů J. Runštuka a K. Žižkovského, hodnotí Jan Kavan. Jos van Waterschoot připomíná v článku *Holandský rytec Wim Zwierts* dílo a jubileum nizozemského výtvarníka. V článku Aleny Krkoškové *Antonín Grimm – sběratel* je popsán vznik sbírek grafiky J. Konůpka, F. Koblihy a P. Šimona a jejich předání A. Grimmem Moravské galerii. Významným uměleckým tiskařům je věnován následující článek *Tradice, kvalita a umění jednoho tiskařského rodu (od Mirro Pegrassiho k bratřím Dřímaloovým)*. Málo známý tvůrce exlibris je připomenut Slavomilem Venclem v článku *Jan Květ – knižní značky. Nejstarší české typografické exlibris* popisuje v dalším článku Mirko Riedl. Karel Stretti přispěl článkem *Mario Stretti – útržky vzpomínek na otce*. Jiří Soukup se ve svém článku *Exlibris jako dimenze života* vyznává ze své lásky ke koním, sportu a exlibris. Článek Zdeňka Řeháka *Homo collectors (Studie postpřírodopisná)* nás potěší svým textem a pošimrá naše sběratelské svědomí.

Účastníci sjezdu v Karlových Varech, členové SSPE, obdrželi tento sborník na sjezdu. Ostatním členům SSPE byl sborník zaslán poštou.

Lgh

SČUG HOLLAR. Pocta Václavu Hollarovi 2007

Katalog výstavy k 400. výročí narození světoznámého českého grafika a 90. výročí založení Sdružení českých umělců grafiků HOLLAR.

Sto originálních leptů Václava Hollara, přehledka současné grafické tvorby členů SČUG HOLLAR a retrospektiva bibliofilských tisků SČUG HOLLAR.

Katalog-kniha má 168 stran rozšířeného formátu A4 a je tištěný na křídovém papíru. Cena byla stanovena na 250 Kč. Reprodukováno je 8 Hollarových leptů, 23 bibliofilů a 117 celostránkových reprodukcí grafických prací současných členů SČUG HOLLAR.

Redakce

ČASOPISY

Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft, č. 2/2007

V článku Ursuly Müksch je připomenuta výtvarná tvorba Army von Duczynska (1870-1932) a Herminy Ostersetzer (1874-1909). Obě umělkyně vytvořily exlibris na stejné téma. Je připomenuto sté výročí vzniku ÖEG výstavou v Döblinger Bezirksmuseum a čtyřicáté výročí vzniku slovinské exlibristické společnosti článkem Tillfrieda Cernajseka. Začínající sběratel Bercht Angerhofer popisuje své dojmy ze sjezdu DEG 2007 ve Wurzbachu. Marieluise Hennig se svěruje se svým sběratelským zaujetím.

SELC-EXPRESS, Nr. 69, květen 2007 (správně Nr. 68)

Zvláštní vydání k výstavě curyšských tvůrců exlibris z 18. až 20. století. Představení jsou krátkým článkem a reprodukcí jejich exlibris následující grafici: J. R.

Schellenberg, G. Rabinovitch, R. Mülli, H. Witzig, G. Escher, H. Dahm, R. Fretz, E. Gubler, K. Rogg, E. G. Rüegg, Ernst Alfred von Escher, R. Leemann, W. Hürlimann, M. Hunziker, H. Hirzel, H. Fischer, R. Wening a G. Weiss.

SELC-EXPRESS, Nr. 69, září 2007

Po 17 letech opustil Josef Burch funkci prezidenta SELC a novým prezidentem se stal Stefan Hausherr. Svými dřevořezy, obsahujícími sociální motivy, je představena německá sochařka Cathieen Meier. Je připomenut švýcarský výtvarník Paul Flury, který měl vztah k Čechům. Převzatý článek německých autorů K. Büsinga a C. Sebachera pojednává o exlibris pro mykology.

KISGRAFIKA, 2007/2

Maria RácZ připomíná, že se před sto lety narodil grafik György Buday. Další články popisují výstavu drobné grafiky v Zircu, návštěvu uměleckoprůmyslové školy, poezii městských obrázků a groteskní grafické práce, jejichž autory jsou Sándor Ruttkay a Sándor Zálógh.

KISGRAFIKA, 2007/3

Jsou připomenuty výstavy Tibora Moskála v letech 2006-2007, jedna z výstav se konala také v Košicích. Antal Fery vytvořil pro veřejné knihovny asi 85 exlibris.

V galerii Artotéka v Budapešti se konala jubilejní výstava exlibris a výstava exlibris s motivem maďarského krále sv. Ladislava. Jsou představeni výtvarníci Csaba Vályi, Ferenc Kováts a László Szetessy.

Exlibriswereld č.2/2007, Nederlandse Vereniging voor Exlibris en andere Kleingrafiek

Jos van Waterschoot představuje ve svém článku doplněném reprodukcemi pěti exlibris, provedenými v leptu, ruského výtvarníka, žijícího v Kaliningradu, Sergeje Tjukanova. Od stejného autora je rovněž další článek věnovaný ruské výtvarnici Irině Jelagina, tvořící exlibris rovněž v leptu (čtyři ilustrace) a článek o nizozemské výtvarnici Melisse Halley (dvě ilustrace). Lambert Hermkens připomíná ve svém článku nizozemského výtvarníka Henka Backera (1898). Exlibris vytvořená pro Židy popisuje článek Jana Aarts (6 ilustrací). Je připomenuto 85 let Wima Zwierse, nizozemského tvůrce exlibris.

Exlibriswereld č.3/2007, Nederlandse Vereniging voor Exlibris en andere Kleingrafiek

Piet Meijers představuje tureckého výtvarníka, tvořícího technikou sítotisku a počítačovou grafikou, Müjdeho Ayana (6 ilustrací). Alionu Vauchokovou, ruskou výtvarnici, tvořící exlibris se surrealistickými náměty, představuje Anna Tichonova (4 ilustrace). Ries Hoek (1938), nizozemský tvůrce exlibris žijící v Irsku, tvoří počítačová exlibris a je představen v článku Yvonne Hoek-Reevers (3 ilustrace). Bulharský výtvarník Todor Ovcharov, tvořící exlibris technikou leptu, je představen v článku od Jose van Waterschoota (5 ilustrací).

Nordisk Exlibris Tidsskrift 2007/2

Lékař Erik Skovenborg, prezident Dánské exlibristické společnosti, napsal článek o lékařských symbolech a použil pro ilustraci exlibris s Aeskulapovou holí. Klaus Rödel představuje ve svém článku (9 ilustrací) německého rytce Rolfa Fleischmanna (1939) a v dalším článku litevskou výtvarnici Gražinu Didelytė (1938-2007). Čtyři články jsou psány dánsky a v německém překladu.

Nordisk Exlibris Tidsskrift 2007/3

Klaus Rödel ve svém článku informuje o zajímavé sbírce exlibris Helge Larsena s námětem houpacího koně. Je reprodukováno 15 exlibris, kde mezi autory nalezneme také G. Alexandrova a V. Suchánka. V dalším článku K. Rödla jsou pak popsána čtyři exlibris na téma Noemova archa pro německou sběratelku H. Pungs. Jedno z nich vytvořila slovenská výtvarnice Katarina Smetanová.

OBVESTILA, Društvo Exlibris Sloveniae 173, 174 z roku 2007

Društvo slaví 40 let svého trvání. Vzniklo v roce 1967 a má v současnosti 200 členů domácích a 30 z ciziny. Současným předsedou je Ervin Kralj. Društvo uspořádalo 240 výstav exlibris a příležitostné grafiky, připravilo 300 přednášek o umění a organizovalo 170 exkurzí. V roce 1974 organizovalo 15. mezinárodní kongres exlibris v Bledu. Društvo vydává publikace a katalogy. V č. 174 je uveřejněn podrobný program oslav 40. výročí družstva. Oslav se zúčastnila rakouská delegace.

ZPRÁVY Z VÝBORU SSPE

Výborová schůze konaná dne **13. 9. 2007** v kavárně Skarabeus za řízení místopředsedou Ing. M. Humplíkem a za účasti dalších šesti členů výboru. Adventní večer se bude konat 13. 12. 2007, program bude upřesněn dodatečně. Účast SSPE na knižním veletrhu LIBRI v Olomouci byla Ing. Humplíkem odmítnuta. Ing. Humplík informuje, že dokončený Sborník 2007 byl předán do tiskárny. SSPE se bude podílet vlastní cenou na přehlídce komorní grafiky v Hollaru a do poroty byli delegováni M. Weisová a dr. J. Chalupský. Vysočanská radnice, Praha 9, poskytuje výstavní prostory Galerie 9 bez poplatku.

Výborová schůze konaná dne **18. 10. 2007** v kavárně Skarabeus za řízení místopředsedou Ing. M. Humplíkem a za účasti dalších sedmi členů výboru a předsedy dr. V. Jandy. Výbor děkuje Mgr. Manojlínovi za úspěšné uspořádání soutěže žáků škol v tvorbě exlibris a doprovodnou výstavu. Ředitelka PNP dr. Wolfová na jednání s členy výboru Ing. Humplíkem a Ing. Rubášem oznámila, že vernisáž Trienále v Chrudimi se bude konat 11. 10. 2008, V tomto termínu se uskuteční rovněž sjezd SSPE v Chrudimi. Sjezdu v Karlových Varech se zúčastnilo 103 sběratelů, 7 hostů a 35 doprovázejících. Výbor děkuje Ing. Humplíkovi za organizaci a uspořádání tohoto sjezdu. Valná hromada se bude konat 29. 3. 2008 v hotelu Populus. Kongres FISAE se bude konat 14. 17. 10. 2008 v Pekingu. Pozvánku pro naše členy obdržel dr. Janda.

Výborová schůze konaná dne **15. 11. 2007** v kavárně Skarabeus za řízení místopředsedou Ing. M. Humplíkem a za účasti dalších čtyř členů výboru a předsedy dr. V. Jandy. Spolek vystaví ve Výtvarné škole V. Hollara soubory IPSE SIBI a soutěžní exlibris žáků výtvarných škol. Organizaci sjezdu v Chrudimi ve dnech 11. a 12. října. 2008 zajistí dr. Janda a Ing. Humplík společně s Chrudimskou besedou. Ke sjezdu bude připravován Sborník současných tvůrců exlibris za redakčního vedení Ing. Langhammerem. Ing. Souček rozeslal upomínky členům, kteří doposud nezaplatili členský příspěvek za rok 2007. Na žádost členů z Hradce Králové se bude spolek podílet organizačně a finančně na přehlídce Žeň/žatva českého a slovenského exlibris. Krajským knihovnám nabídneme spolupráci a členství dopisem s přílohou tisků SSPE.

Výbor SSPE

VÝSTAVY

Výstavní plán **Galerie HOLLAR** na I. pololetí 2008

Smetanovo nábřeží 6, 110 00 Praha 1

9. 1. – 10. 2. Jubilanti HOLLARU 2008

13. 2. – 9. 3. Horizonty myšlení – Autorská kniha s výstupem do prostoru

12. 3. – 6. 4. Pavel Sivko – Zatím – Grafika, kresba, ilustrace atd.

9. 4. – 4. 5. Jiří Slíva – Krátce po šedesátce

7. 5. – 1. 6. Lenka Vilhelmová – Ve hře na skutečnost
Grafická díla z let 2005-2007

4. 6. – 29. 6. Dana Puchnarová – Padesát let výtvarné cesty

Vernisáž výstavy je vždy první den výstavy, tj. ve středu, v 17 hodin.

Galerie Evropského domu, nám. Republiky 12, Plzeň

5. 2. - 29. 2. 2008 Jan Konůpek – příležitostná grafika ze sbírky Milana Humplíka.

Otevřeno úterý, středa, čtvrtek 9-12 a 13-17 hodin, pátek 9-15 hodin.

Východočeská galerie v Pardubicích, dům U Jonáše

27. 11. 2007 – 24. 2. 2008 Symbolistní grafika (F. Bílek, F. Jenewein, V. Preissig, T. F. Šimon, M. Švabinský, R. Adámek, F. Kobliha, J. Konůpek, J. Váchal a J. Zrzavý)

PLACENÍ ČLENSKÝCH PŘÍSPĚVKŮ ZA ROK 2008

Členské příspěvky za rok 2008 budou navrženy pro schválení valnou hromadou ve stejné výši, jako tomu bylo doposud, tj. 500,-Kč pro české členy, 600,-Kč pro slovenské členy a 1000,- Kč pro ostatní zahraniční členy (včetně nákladů na poštovné 400,-Kč). Členové, kteří v příštím roce dovrší věk 80 let a starší platí pouze udržovací poplatek 50,-Kč. Členské příspěvky je možno platit v hotovosti u pokladníka spolku, přiloženou složenkou a převodem na účet spolku: číslo účtu 87951/0300, variabilní symbol – členské evidenční číslo doplněné o číslici 1. Pro zasílání plateb ze zahraničí platí SWIFT (BIC): CEKOCZPP. IBAN: CZ28 0300 0000 0000 0008 7951.

Pokud chcete být i v příštím roce členy našeho spolku, uhrad'te členské příspěvky nejpozději do 31. března 2008. Pokud se rozhodnete členství ve spolku ukončit, oznamte to výboru spolku rovněž do 31. 3. 2008. Čestní členové spolku členské příspěvky platit nemusí.

Schválení výše členských příspěvků bude provedeno na valné hromadě spolku dne 29. března 2008. Prosíme členy, aby si uvědomili, že pozdní placení členských příspěvků způsobuje nežádoucí zvýšení nákladů za rozesílání upomínek a ztěžuje vytváření adresářů pro rozesílání spolkového časopisu Knižní značka a dalších publikací.

Výbor SSPE

ZÁJEZD DO BELGIE

Milí přátelé výtvarníci a sběratelé, zájezd SSPE do Belgie, zmíněný v Knižní značce 3/2007, se uskuteční ve dnech 9. až 14. dubna 2008 s tímto předběžným programem: Středa 9. 4. odjezd z Prahy s možností přistoupit v Plzni. Cestou zastávka v německém historickém městě Cáchách (Aachen). Čtvrtek 10. 4. a pátek 11. 4. prohlídka uměleckých památek v Antverpách, Bruselu a Gentu. Sobota 12. 4. a neděle 13. 4. pobyt na jubilejním sjezdu Graphie v Sint Niklaasu. Přes noc v neděle 13. 4. na pondělí 14. 4. návrat domů. Příjezd do Prahy v pondělí dopoledne.

Přibližná cena zájezdu se bude pohybovat od 5.300 do 6.250 Kč podle počtu účastníků a tudíž podle velikosti autobusu. V ceně nejsou zahrnuty vstupy do památkových objektů a účastnický poplatek sjezdu, který činí pro dva dny 30 €. Prohlídka památek bude bez odborného uměleckého průvodce. Zájezdu se mohou zúčastnit rovněž rodinní příslušníci a přátelé.

Žádáme zájemce o tento zájezd, aby svůj definitivní zájem potvrdili do 31. ledna 2008 buď na adresu Jiří Hlinovský, Sofijská 2797, 390 05 Tábor 5 nebo na e-mail hlinour@inMail.cz. V přihlášce uveďte, prosím, jména a poštovní adresy všech osob, které přihlašujete, a rovněž e-mail a telefon. Účastníci zájezdu obdrží včas podrobný program s časovým rozvrhem a s konečnou cenou zájezdu.

Jiří Hlinovský

Naším členům užívajícím elektronickou poštu

Občas se stane, že se nám naše vzkazy od někoho začnou vracet jako nedoručitelné. Pokud jste si změnilí adresu a máte zájem být s námi ve spojení touto cestou i nadále, prosíme o nahlášení změny na známou adresu: chalupsk@natur.cuni.cz. Děkujeme.

Josef Chalupský

OBRÁTILI SE NA NÁS

Z Itálie nám napsal pan Rampolla. Rád by navázal spojení s našimi sběrateli. Nabízí přes 200 různých exlibris, některá z nich již ze 17. století. Má adresu: Roberto L. Rampolla, via Gaeta 29, 00185 Roma, Italia. Jeho e-mailová adresa je: rlrampolla@yahoo.com.

Jch

INHALT:

Artikel:

RNDr. Karel ŽIŽKOVSKÝ: Der letzte verschollene poetische Romantiker
(Zum sechzigsten Geburtstag von Petr Melan) Romantische Erzählung über dem
gegenwärtigen Leben und über der Gestaltung des tschechischen Graphiker Petr
Melan.

PhDr. Miroslav KUDRNA: Unsere diesjährigen Jubilare - Dritten Teil

Die kurzen Künstlerporträten der diesjährigen Jubilaren: Alena Laufrová und
Markéta Králová.

Zdeněk ŘEHÁK: Karlsbad 2007

Kongress der Sammler und Exlibris-Freunden im Hotel Thermal in Karlsbad in
Westböhmen in den Erinnerungen.

Veronika Botová: Die Sammlung von den Druckstöcken in der Bibliothek des
Nationalmuseums

Das Nationalmuseum in Prag hat die große Sammlung der Druckstöcken von dem
berühmten tschechischen Künstler, z.B. von Cyril Bouda, Karel Svoboda, Zdeněk
Mézal, Josef Čapek, Jaroslav Šerých.

doc. RNDr. Josef CHALUPSKÝ: Das Remo Palmirani-Studienzentrum und der Preis
für die Künstler

doc. RNDr. Josef CHALUPSKÝ: Premio Remo Palmirani

doc. RNDr. Josef CHALUPSKÝ: Der zauberhafte Wald

Der erste Preis auf das Thema das Rotkäppchen hat der tschechische Künstler Pavel
Hlavatý gewonnen.

doc. RNDr. Josef CHALUPSKÝ: Ankara 2007

doc. RNDr. Josef CHALUPSKÝ: Malbork 2007

Mgr. Vít'azoslav CHRENKO: Ex libris Hlohovec 2007

Mirko RIEDL: Biennale von der kleinen Grafik GRAFIX Břeclav 2007

Dipl. Ing. Jiří SOUKUP: Die Ernte von den tschechischen und slowakischen Exlibris
in einem neuen Gewand

Mgr. Ladislav DVORÁK: Die Ausstellung von der tschechischen und deutschen
Grafik in Jablonec nad Nisou

Hana ČÁPOVÁ: Das Gesicht unter der Maske

Akademische Malerin Hana Čápková spricht über seinem Zyklus von sechs Exlibris
auf das Thema Das Gesicht unter der Maske.

Gennadij ALEXANDROV: Dialogs

Akademischer Maler Gennadij Alexandrov spricht über seinem Zyklus von sechs
Exlibris auf das Thema Der Dialog.

SSPE Ausschuss: Das Festival von Kammergrafik in der Galerie Hollar
Dipl. Ing. Milan HUMPLÍK: Exlibris mit Motiven Petr Bezruč in der Stadt Rajhrad
Dipl. Ing. Jiří SOUKUP: Grafiker Petr Minka zwischen den Sammlern aus Hradec
Králové

Dipl. Ing. Michala DAVÍDKOVÁ und Karel URBAN: 5. Begegnung von den
Exlibris-Sammlern in österreichischen Steyer

Nekrologe: František Peterka, Miloš Kačírek und František Černý.

Publikationen. Zeitschriften.

Ausstellungen.

Aus dem Leben der Gesellschaft: Die Nachrichten aus dem SSPE Ausschuss. Die
Bezahlung den Mitgliedsbeiträgen im Jahre 2008. Jubiläen. Mitgliederbewegung.

Seznam příloh:

Pozvánka na valnou hromadu SSPE. Složenka pro zaplacení členského příspěvku za
rok 2008. Katalogové listy: Alena Antonová, Jindřich Novák, Václav Rykr a Jiří
Šindler. Soupisy exlibris: Olga Čechová, Jiří Kubíček.

KNIŽNÍ ZNAČKA číslo 4/2007· Redaktor: Ing. Jan Langhammer, CSc.,
Ke Kukačce 19, 312 00 Plzeň, langhammer.jan@o2active.cz.

Redakční rada: Ing. Milan Humplík, doc. RNDr. Josef Chalupský a Mgr. Martin
Manojlín. Jazyková korektura: René Keller.

Název časopisu a logo na poslední straně: akademický malíř Miroslav Houra.

Administrátor: Karel Fojt, Zdiměřická 8, 149 00 Praha 4.

Vydává: Spolek sběratelů a přátel exlibris v Praze, P. O. BOX 645,
111 21 Praha 1, číslo účtu: 87951/0300.

SWIFT (BIC): CEKOCZPP. IBAN: CZ28 0300 0000 0000 0008 7951.

ISSN 1211- 3840 · Číslo registrace MK ČR E 11475 ·

Počítačová sazba, grafická úprava a zlom: Ing. Jiří Langhammer.

Tisk: Miroslav Kratochvíl, Radnice čp. 398. Náklad 600 výtisků.

Rozesílá Postservis Praha.

Webové stránky: www.natur.cuni.cz/el a www.exlibrisweb.cz/casopis.htm

Toto číslo vyšlo 31. 12. 2007. Redakční uzávěrka příštího vydání: 29. 2. 2008.